التوحيد الميسر

اسان توحيد

تأليف الشيخ :
عبدالله بن أحمد الحويل

Aghalibrary.com

البشتو

التوحيد الميسر

آسان توحيد

مؤلف: عبد الله بن احمد الحويل
ژباړه: عبد الحليم محمد فاروق أفغاني

نظر ثاني: مطيع الله محمد فاروق أفغاني

المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد وتوعية الجاليات بحي سلطانة/ الرياض

Download From: Aghalibrary.com

ح عبدالله أحمد الحويل ، ١٤٣٣هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

الحويل ، عبدالله أحمد

التوحيد الميسر / عبدالله أحمد الحويل ؛ عبدالحليم محمد فاروق - الرياض ، ١٤٣٣هـ

١٨٤ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك : ٠-٦٨-٠٤٦٨-٠١-٦٠٣-٩٧٨

(النص باللغة البوشتو)

١- التوحيد ٢- العقيدة الإسلامية

أ- فاروق ، عبدالحليم محمد (مترجم) ب- العنوان

ديوي ٢٤٠ ١٤٣٣/٦٣٤١

رقم الايداع: ١٤٣٣/٦٣٤١

ردمك: ٠-٦٨-٠٤٦٨-٠١-٦٠٣-٩٧٨

Download From: Aghalibrary.com

دمترجم سریزه

الحمدلله الذي هدانا لهذا وماكنا لنهتدي لولا أن هدانا الله، ثم الصلاة والسلام على نبيه المصطفى ﷺ وعلى آله وأصحابه أجمعين، وبعد:

دارساله چې د «التوحيد الميسر» په نامه يادېږي د توحيد دعقيدي په بابله يوه دهغوارزښتناكو رسالو څخه ده چې لوستل يې اوځان پوه كول پري ډيرمهم كاردي، اوله دي پلو چې مؤلف ورپكي دتوحيد عقيده ډيره په لنډ او اسان أسلوب. چې عوامو لپاره مناسب دي. ليكلي ده، او بل دا چې دتوحيد عقيده دمسلمان په ژوند كښي ډير زيات أهميت لري ځكه كه عقيده يې صحيح وي نو ټول عملونه يې قابل قبول دي، او كه داسي نه وي نو هم په دنيا او هم په ورځ دقيامت دتاوانيانو څخه دي؛ نو ځكه مي دا خوښه وګڼله چې دارساله پښتو ژبي ته ترجمه كړم تر څو ورنه عام پښتانه ورونه د خپل حاضراو مستقبل لپاره ګټه او فائده واخلي، اودخپلو عقيدو دتصحيح كوښښ وكړي، اوالله تعالى پري مونږ ته اجر اوثواب راكړي،او په اخر كښي زه عبدالحليم ددي رسالي ترجمه خپل مور پلار اودواړوكور ودانو او ورنوخوياندو ته هديه كوم.

او ستاسي محترمو لوستونكو څخه ددعاء په انتظار يم.

ستاسي ورور/ عبد الحليم بن محمد فاروق الأفغاني.

ج/ ٠٥٥٩٧٥٧٥٢٤ Email: a-haleem1979@hotmail.com

Download From: Aghalibrary.com

د محترم شيخ
علامه عبد الله بن عبد الرحمن الجبرين وړاندیز

أحمد الله وأشكره، وأصلي وأسلم على محمد وآله وصحبه، وبعد:

ما د (التوحید المیسر) په عنوان دا رساله ولوستله کومه چې شیخ عبدالله بن احمد الحویل تیاره کړې؛نو ډیره ارزښتناکه اوقیمتي رساله راته ښکاره شوه، چې دتوحیداوعبادت په تعریف او فضیلت او د عبادت په هغو مثالونو مشتمله ده چې د الله تعالی نه بغیر د بل چا لپاره د هغو کول جائز ندي، او همدغه رنګ د شرك ځني قسمونه يې ذكر كړي، او ځني هغه شيان يې ذكر كړي چې د توحيد حقيقت ته پرې نقصان رسيږي او كميږي.

نو ددی کتاب په چاپ کولو او خپرولو او په هغو ځایونو کښې د تقسیمولوسپارښتنه کوو په کومو کښې چې د جهل (ناپوهي) او د ړوند تقليد په وجه خلك د شرك په ډيرو قسمونو كښې اخته شوي، كيدای شي چې الله تعالی پدی سره هغه چاته فائده ورسوي چالره چې الله د خير اراده كړې وي. وصلى الله على نبينا محمد وآله وصحبه وسلم.

١٤٢٥/٣/٢٥هـ

عبد الله بن عبد الرحمن الجبرين

Download From: Aghalibrary.com

د شیخ خالد المصلح وړاندیز

الحمد لله رب العالمين، وأصلي وأسلم على المبعوث رحمة للعالمين، نبينا محمد وعلى آله وأصحابه أجمعين وبعد:

ما هغه څه مطالعه کړل کوم چې زمونږ وروړ شیخ عبد الله بن احمد الحویل په خپل کتاب (التوحید المیسر) کښې لیکلي؛ نو ددی لوي علم په اسانه طریقه مجتمع ته په وړاندي کولو زه ډیر خوشحاله شوم؛ ځکه متعلم (زده کونکي) ته اسانتیا ورپه برخه کول دشریعت د مقصدونو څخه دي، اوله دی وجي الله تعالی فرمائي: ﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾﴾ [القمر: ٢٢].

ترجمه: بیشکه مونږ اسان کړي دي قرآن کریم لپاره د پند اخستلو؛ نو آیا څوك پند اخستونکي شته.

او نبي أکرم ﷺ فرمایلي: لکه څرنګه چې په صحیح حدیث کښې د أبو هریرة رضي الله عنه څخه راغلي دي: "إنما بعثتم ميسرين ولم تبعثوا معسرين".

ترجمه: بیشکه تاسي لیږل شوي یي وی اسانتیا راوستونکي او نه یي وي لیږل شوي سختي راوستونکي.

او همدغه راز لکه څرنګه چې د جابر رضي الله عنه څخه په صحیح مسلم کښې روایت دی فرمائي: "إن الله لم يبعثني معنتاً ولا متعنتاً، ولكن

Download From: Aghalibrary.com

بعثني معلماً ميسراً".

ترجمه: الله تعالی زه سختي کونکي نه يم رالیږلی او نه سختي راوستونکي خو ليکن زه يې اسان لارښود رالیږلی يم.

نو ددی مبارك شريعت بنياد په اسانتيا باندی دی هم ددی په علم (پوهه) کښې، اوهم ورباندي په عمل کولو کښې، اودا اسانتيا ددی شريعت د عام والي سره مناسب ده، او دا پدی دلالت کوي چې دا دټولو خلکو لپاره دی. او زمونږ ورور شيخ عبد الله چې کوم کار کړی، دا يو ډير ښه او د قدر وړ کار دی، خاصکر کوم عمل چې ده په اسان انداز پيش کړی، هغه د علمونو بنياد دی، چې هغه (علم التوحيد) دی، په کوم سره چې بنده د الله تعالی هغه حق پيژنی په کوم چې د بنده دنيا او آخرت صحيح او ښائسته کيږي. د الله تعالی څخه غواړم چې پدی مبارك کوشش سره خلکو ته فائده ورسوي.

ليکونکي: خالد بن عبد الله المصلح

١٠/٥/١٤٢٤هـ

Download From: Aghalibrary.com

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على خاتم الأنبياء والمرسلين نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، وبعد:

دا فائدمند او ځني راغونډ کړی شوي مسائل دي، او د هغه توحيد په ارتباط مزه ناکي فائدي دي د کوم نه بغير چې الله تعالی عمل نه قبلوي،او نه الله تعالی د يو بنده څخه خوشحاليږي مګر ددغه توحيد په کولو باندي.

او پدی لنډ ياداشت کښې ما ځني ضوابط او قاعدي او ځني تقسيمونه ذکر کړي چې د لوستونکي لپاره خواره واره معلومات رايو ځای کوي،اوپه ذهن کښې يې ورلره رامنع کوي هغه زر ويريدونکي معلومات او په ذهن کښې ورته علم په ترتيب کوي. او هر کله چې يو شی ددوه شيانو دپيژندلو څخه بغير نشي پيژندلی چې هغه:

١- د يو شي د حقيقت پيژندل.

٢- د يو شي د ضد (مقابل) پيژندل دي.

نو ځکه می د توحيد د حقيقت د واضح کولو کوشش کړی، او هم می د توحِيد اصول (بنيادونه) او قسمونه بيان کړي دي، بيا

Download From: Aghalibrary.com

مى په دوهم قدم كښې د توحيد ضد (مقابل) چې هغه شرك دى ذكر كړى، او د شرك تعريف اود شرك شكلونه او ډولونه او حكمونه مى ورلره ذكر كړي دي؛ ځكه:

الضد يظهر حسنه الضد * وبضدها تتميز الأشياء.

د يو شي خائسته والى دهغه مقابل شي ښكاره كوي؛ ځكه چې شيان په خپل مقابل سره تميز پيدا كوي؛ نود توحيد خائست او فضيلت نه معلوميږي مگر د شرك د خطر او بدوالي په پيژندلو سره، اوددى لنډ كتاب سره مى ځني نور مهم هغه موضوعات رايوځاى كړي دي چې پيژندنى ته يې موحد (مسلمان) حاجت لري.

او د مسائلو په ترتيب او برابروالي او تقسيم كې مى كوشش كړى، اود تعريفونو ذكر كولو سره مى د دليلونو ذكر كولو خاص لحاظ ساتلى، چې دا (لنډه نمونه) د يادوني او پوهيدنى لپاره اسانه شي.

اود ستړي كونكي اوږدوالي او په مقصدكښې د نقصان راوستونكي لنډوالي څخه مى ځان ساتلي، او دا رساله ما ددغو دواړو څيزونو تر مينځ گرځولي، نو كه پديكي حق ته رسيدلى يم نو دا به د الله توفيق وي، او كه خطا شوى يم نو دا به زما او د شيطان له طرفه به وي.

Download From: Aghalibrary.com

او ما دا "لنډه نمونه" د موحدینو محقیقنو عالمانو د کتابونو څخه راجمعه کړي، او د "التوحید المیسر" په نوم می نومولي، د قادر مولا څخه سؤال کوم چې پدی سره فائده ورسوي، او په هغه ورځ دا زما د نیکو په تله کښې واچوي په کومه ورځ چې زه ورسره مخامخ کیږم، وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه وسلم.

عبد الله بن أحمد الحويل
الرياض
پوست بکس ٣٤٥١٦٩ – الرمز البريدي ١١٣٨١
Allhaweel@hotmail.com
د ګرځنده تلفون شمیره: ٠٥٥٨٨٥٠٠٢٥٠

***

Download From: Aghalibrary.com

د توحيد تعريف

❋ توحيد په لغت عربي كښې:

د وحّد يُوحِّد مصدر دی كله چې يو شی يو وګرځوي.

❋ مثال: كله چې ته ووائې: د كور څخه به يو تن نه وځي بغير د محمد څخه؛ نو تا محمد د كور څخه په وتلو يواځي (ځانګړي) كړو، او كله چې ته ووائې: چې د مجلس څخه به يو تن نه پاڅيږي مګر يواځي خالد، نو پدی وخت كښې تا د مجلس څخه په پريښودو يواځي خالد ځانګړي كړو.

❋ توحيد په شريعت كښې:

د الله تعالی يواځی والی ته ويل كيږي په:

١ - ربوبيت (پيدا ښت او پالنه) كښې.

٢ - الوهيت (عبادت او تعظيم) كښې.

٣ - او نومونو او صفتونو كښې.

❋❋❋

Download From: Aghalibrary.com

د توحيد قسمونه

توحيد درې قسمه ته تقسيمېږي:

۱- د ربوبيت توحيد (پيدا ايښت او پالنه).

۲- د الوهيت توحيد (عبادت او تعظيم).

۳- د اسماء او صفات توحيد (د نومونو او صفتونو).

او تا ته د هر يو قسم دليل سره د هغه د تعريف بيانووم:

د توحيد قسم	تعريف يې	دليل يې
د ربوبيت توحيد	د الله تعالى يواځې شميرل په ۱- خلق (پيدا ايښت). ۲- ملك (واكداري). ۳- په تدبير (د كار چلولو)، او يا الله تعالى لره په خپلو كارونو كښې يواځې شميرلو څخه عبارت دی. د مثال په توګه لكه: پيدا ايښت او روزي وركول او ژوندي كول، او مړه كول، اوباران راورول، او وني بوټي رازرغونول... او داسې نور كارونه.	﴿أَلَا لَهُ ٱلۡخَلۡقُ وَٱلۡأَمۡرُ﴾ ﴿وَلِلَّهِ مُلۡكُ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ﴾ ﴿قُلۡ مَن يَرۡزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلۡأَرۡضِ أَمَّن يَمۡلِكُ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡأَبۡصَٰرَ وَمَن يُخۡرِجُ ٱلۡحَيَّ مِنَ ٱلۡمَيِّتِ وَيُخۡرِجُ ٱلۡمَيِّتَ مِنَ ٱلۡحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلۡأَمۡرَۚ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُۚ فَقُلۡ أَفَلَا تَتَّقُونَ﴾

Download From: Aghalibrary.com

دليل يې	تعريف يې	د توحيد قسم
﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴾ ﴿ وَٱعْبُدُوا ٱللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِۦ شَيْـًٔا ﴾ ﴿ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَٱعْبُدُونِ ﴾	دا توحيد: د الله تعالى يواځې والي دی، د بندګی په کارونو باندې. د مثال په ډول: لکه لمونځ روژه نيول، حج کول، په الله تعالى باندې توکل (ځان سپارل) کول، نذر (منخته) کول، خوف (ويره) کول، رجاء (اميد) لرل، محبة (مينه) کول ... او دا رنګه نور.	د الوهيت توحيد، او ديته د عبادت (بندګي) توحيد هم وائي
﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِۦ شَىْءٌ ۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلْبَصِيرُ ﴾ ﴿ وَلِلَّهِ ٱلْأَسْمَآءُ ٱلْحُسْنَىٰ فَٱدْعُوهُ بِهَا ۖ وَذَرُوا ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ أَسْمَٰٓئِهِۦ ۚ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾ ﴾	دا توحيد: د الله تعالى لپاره هغه صفتونه بيانول کوم چې الله تعالى د خپل ځان لپاره بيان کړي وي، او يا پرې د هغه پيغمبر ﷺ هغه موصوف کړی وي، چې هغه د کمال او د لويوالي صفتونه دي، بغير د کيفيت د (څرنګوالي بيانولو څخه، او بغير د تحريف د (خپلي معنى څخه داړولو نه)، او بغير د تعطيل (بې معنى پريښودلو) څخه.	دالأسماء والصفات توحيد (دنومونو او صفتونو توحيد)

Download From: Aghalibrary.com

مهمي (ضروري) فائدي

اوله فائده: د توحيد درې واړه قسمونه يو بل سره لازم دي، هر يو قسم د بل څخه نه جدا کيږي، نو چا چې د توحيد يو قسم عملي کړو، او بل قسم يې نه وي عملي کړي نو دا موحد ندي.

دوهمه فائده: پدې ځان پوهه کړه چې رسول الله ﷺ د کومو کافرانو سره جنګ کولو هغوي د توحيد ربوبيت اقرار کولو، نو هغوي پدې اقرار کولو چې الله تعالى خالق (پيدا کونکي) رازق (روزي ورکونکي) دی، او ژوندی کونکی او وژونکی دی، فائده او ضرر رسونکي دی، هغه ذات دی چې د ټولو کارونو تدبير کوي... خو پدې اقرار باندي هغوي په إسلام کښې نه ؤ داخل شوي، او دليل پري دا قول د الله تعالى دی: ﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ ٱلسَّمْعَ وَٱلْأَبْصَٰرَ وَمَن يُخْرِجُ ٱلْحَىَّ مِنَ ٱلْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ ٱلْمَيِّتَ مِنَ ٱلْحَىِّ وَمَن يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ ٱللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾ ﴾ [يونس: ۳۱].

ترجمه: ورته ووايه: د ځمکي اواسمان څخه څوك روزي درکوي، او څوك دی مالك داوريدلو(غوږونو) او ليدلو (سترګو) او څوك راوباسي ژوندي دمړه څخه اومړ د ژوندي څخه، او څوك تدبير دکارونو کوي؛ نو زر دي چې وبه وائي: الله تعالى؛ نو ورته ووايه: آيا د شرك څخه ځان نه بچ کوئ.

Download From: Aghalibrary.com

<u>دريمه فائده:</u> د الوهيت (عبادت) توحيد د ټولو پيغمبرانو ﷺ د دعوت موضوع ده؛ ځکه دا توحيد هغه بنياد دی چې ټولو عملونو پرې بناء دي، او ددې توحيد د موجودوالي څخه بغير ټول عملونه نه صحيح کيږي؛ ځکه کله چې دا توحيد نه وي موجود نو ددې ضد چې هغه شرك دی موجوديږي، او پيغمبرانو ﷺ او د هغوي د امتونو تر منځ د جنګ جدل اساسي ټکی هم دا توحيد ؤ؛ نو دی توحيد ته زيات اهتمام اوتوجه ورکول پکار دي، او ددی توحيد د مسائلو لوستل، او په اصولو باندي يې ځان پوهه کولو ته توجه پکار ده.

***

Download From: Aghalibrary.com

د توحيد اهميت او فضيلت

١- توحيد د إسلام لوي رکن دی، او د إسلام د لويو ستنو څخه دی، او يو انسان تر هغه په إسلام کښې نشي داخليدلي تر څو چې د توحيد ګواهي ونکړي، او تر څو د الله تعالى لپاره خاص د بندګۍ اقرار ونکړي، او د نورو څخه يې نفي نکړي.

پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: "بني الإسلام على خمس:

- شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله.
- وإقام الصلاة.
- وإيتاء الزكاة.
- وصوم رمضان.
- وحج البيت" [متفق عليه].

ترجمه: إسلام د پنځه شيانو څخه جوړ شوی چې هغه: ګواهي ورکول ددی خبرې چې حقدار دبندګۍ بغير د الله څخه بل هيڅوك نشته، او محمد ﷺ د الله تعالى رسول دی، او په لمانځه هميشه والي (پابندي) کول او د زکات ورکول، او د روژې د مياشتې روژه نيول، او د بيت الله حج کول"

بخاري او مسلم روايت کړي دی.

Download From: Aghalibrary.com

٢- توحيد د ټولو نه مهم او د ټولو واجباتو ړومبی واجب دی.

نو توحيد په ټولو عملونو مخکې دی، او د ټولو مهمو شيانو مخکې دی؛ ځکه د توحيد مرتبه ډيره لويه ده، او اهميت يې ډير غټ دی.

اودا هغه اولني شی دی چې ديته بلنه کيدا ی شي، پيغمبر ﷺ چې کله معاذ بن جبل ﷺ يمن ته ليږلو نو ورته يې وفرمايل: "إنك تأتي قوماً من أهل الكتاب، فليكن أول ما تدعوهم إليه شهادة أن لا إله إلا الله، وفي رواية "إلى أن يوحدوا الله" [متفق عليه].

ترجمه: يقيناً ته ورځی يو داسی قوم ته چې د اهل کتابو څخه دي، نو اولنی هغه څه چې ته ورته هغوي رابلي، ددی ګواهي کول دي چې حقدار د بندګی بغير د الله تعالی څخه بل هيڅوك نشته. او په بل روايت کښې راغلي دي چې ته هغوي د الله تعالی يو والي ته راووبله- بخاري او مسلم روايت کړی.

٣- د توحيد څخه بغير عبادتونه نه قبليږي:

نو دا توحيد د عملونو د صحيح والي لپاره شرط دی، او د قبولتيا بنياد يې دی، او عبادت ته عبادت هله ويل کيږي چې توحيد ورسره وي، لکه څرنګه چې لمونځ ته هله لمونځ ويل کيږي

Download From: Aghalibrary.com

چې په اودس وشي، نو كله چې په عبادت كښې شرك راشي نو عبادت برباد وي (بې فائدې كيږي)، لكه بې اودسي چې كله د اودس نه وروسته راشي، او عبادت بغير د توحيد څخه شرك ګرځي چې عمل برباد وي او خرابه وي،او كونكي يې په اور كښې هميشه ګرځولي شي.

۴- توحيد په دنيا او آخرت كښې د امن او هدايت لپاره سبب دى:

پدى باندي د الله تعالى دا قول دليل دى: ﴿ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَلَمْ يَلْبِسُوٓاْ إِيمَٰنَهُم بِظُلْمٍ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ ٱلْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٨٢﴾﴾ [الأنعام: ٨٢].

ترجمه: هغه كسان چې إيمان يې راوړي او خپل إيمان يې شرك سره ندي ګډوډ كړي، نو دا كسان ددوي لپاره امن دي، او دوي هدايت موندونكي دي.

او د ظلم نه مراد شرك دى لكه څرنګه چې نبي ﷺ ددى بيان كړى [١].

ابن كثير رحمه الله فرمائي: "يعني هغه كسان چې هغوي يواځي الله تعالى لره بندګي خالص كړي، چې يواځى دي او شريك نلري، او

(١) په بخاري كښې (٢/٤٨٤) د ابن مسعود رضي الله عنه په حديث كښې.

Download From: Aghalibrary.com

هيڅ قسم شرك يې ورسره ندي كړي، نو دوي د قيامت په ورځ په امن (بې ويرې) دي، او په دنيا او آخرت كښې په هدايت دي.

نو چا چې پوره توحيد ومنلو، نو د هغه لپاره پوره امن او پوره هدايت دى، او جنت ته به بې له عذاب څخه داخل شي.

نو شرك د ټولو ظلمونو څخه لوي ظلم دى، او توحيد د ټولو عدالتونو څخه لوي عدالت (انصاف) دى.

۵- توحيد جنت ته د داخليدو او د اور(جهنم) څخه د خلاصون سبب دى: پيغمبر ﷺ فرمائي: "من شهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأن محمداً عبده ورسوله، وأن عيسى عبد الله ورسوله، وكلمته ألقاها إلى مريم وروح منه، والجنة حق،و النار حق، أدخله الله الجنة على ما كان من العمل" [متفق عليه].

ترجمه: څوك چې ددى ګواهي وكړي چې نشته حقدار د بندګۍ هيڅوك بغير د الله تعالى څخه، چې يو دى شريك نلري، او محمد ﷺ د الله تعالى بنده او د هغه رسول دى، ا ودا چې عيسى عليه السلام د الله تعالى بنده او د هغه پيغمبر دى، اوكلمة د(كن) دهغه ده چې ليږلي وه مريم ته، او روح والا دي لطرفه دهغه نه، او جنت او دوزخ حق (رښتيني) دي، نو الله تعالى به دا جنت ته داخل كړي.

Download From: Aghalibrary.com

او پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: "فإن الله حرم على النار من قال لا إله إلا الله يبتغي بذلك وجه الله" [متفق عليه].

ترجمه: بيشكه الله تعالى په اور باندي هغه څوك حرام (بند) کړي چې دا ووائي چې نشته حقدار د بندګي بغير د الله تعالى څخه، او پدى ويلو سره د الله تعالى ديدار غواړي.

٢- توحيد ددنيا اوآخرت د سختو څخه نجات (خلاصون) دی:

ابن قيم رحمه الله فرمائي: "توحيد ځای د خلاصون دی د دشمنانو د هغه او د دوستانو د هغه.

أ) هر چې د هغه د شمنان دي نو هغوي لره د دنيا د مصيبتونو او سختو څخه نجات ورکوي ﴿ فَإِذَا رَكِبُوا۟ فِى ٱلْفُلْكِ دَعَوُا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّىٰهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ ﴾ [العنكبوت: ٦٥].

ترجمه: پس كله چې دوي سپاره شي په كشتۍ كښې نو اواز كوي (رابلي) الله تعالى ته پداسي حال چې خالص كونكي وي هغه لره بلنه؛ نوكله چې دوي لره نجات وركړي وچى ته؛ نو دوي بيا شرك شروع كړي.

ب- او هر چې دهغه دوستان دي نو هغوي لره نجات (خلاصون) وركوي د دنيا او آخرت د سختيو او مصيبتونو څخه؛ نو دا د الله تعالى طريقه ده په خپلو بندګانو كښې؛ نو د توحيد

Download From: Aghalibrary.com

پشان داسي هيڅ يو شي نشته چې په هغه باندي د دنيا سختي دفعه کړي شي، او له دی وجی د سختي څخه د خلاصون دعاء په توحيد سره ده، او د ذوالنون دعاء چې کله هم په هغي سره يو مصيبت زده دعاء وغواړي نو الله تعالی تري مصيبت لري کوي هغه دعاء هم توحيد دی.

نو په غټو تکليفونو او مصيبتونو کښې اخته کونکي ندي مګر شرك دی، او ددغو څخه خلاصونکي ندی مګر توحيد دي؛ نو دا توحيد د مخلوق د ويری د لري کيدلو، او د پناه وروړلو ځای دی، او دا مضبوطه قلعه ده، او د مدد حاصلولو ذريعه ده.

۷- توحيد د انسانانو او پيريانو د پيدائش څخه حکمت دی:

الله تعالی فرمائي: ﴿ وَمَا خَلَقْتُ ٱلْجِنَّ وَٱلْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ ﴾ [الذاريات: ٥٦].

ترجمه: ما ندی پيدا کړي پيريان او انسانان مګر ددی لپاره چې خاص ما لره بندګي وکړي.

يعني: يواځي زما بندګي وکړي. نو رسولان ندي رااليږل شوي، او کتابونه ندي نازل کړي شوي، او شريعتونه ندي مقرر کړی شوي، او مخلوق ندی پيدا کړی شوي مګر ددی لپاره چې د الله تعالی توحيد وکړی شي، او د هغه عبادت وکړي شي نه د بل چا.

***

Download From: Aghalibrary.com

لا إله إلا الله

* دليل يې: د الله تعالى دا قول دى: ﴿ شَهِدَ ٱللَّهُ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَأُوْلُواْ ٱلۡعِلۡمِ قَآئِمَۢا بِٱلۡقِسۡطِۚ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلۡعَزِيزُ ٱلۡحَكِيمُ ﴿١٨﴾ ﴾ [آل عمران: ١٨].

ترجمه: بيان کړی الله تعالى چې نشته حقدار د بندګی بغير د هغه څخه او ملائکو او اهل علم هم ګواه دی، پداسي حال چې ولاړ دی په انصاف، نشته حقدار د بندګی بغير د هغه څخه زورور دی او د حکمتونو والا دي.

او د الله تعالى دا قول دی: ﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ﴾ [محمد: ١٩].

ترجمه: خبر شهٔ شان دا دی چې نشته حقدار د بندګۍ بغير د الله تعالى څخه.

* د (لا إله إلا الله) معنى:

(لا معبود بحق إلا الله) نشته بندګي کړی شوي په حق مګر يوائې يو الله تعالى دي.

* د (لا إله إلا الله) نوري باطلي معنى ګانې:

١- (لا معبود إلا الله) (نشته عبادت کړی شوی بغير د الله تعالى څخه).

اودا معنی باطل ده؛ ځکه ددی معنی داده چې هر معبود که په حق وي او که په باطل هغه الله دی.

۲- (لا خالق إلا الله) (نشته پیداکونکي بغیر د الله تعالی څخه):

او دا د (لا إله إلا الله) د معنی یو جزء دی، لیکن دا مقصودي ندی؛ ځکه که چیری دا د (لا إله إلا الله) معنی وائي نو د نبي ﷺ او د هغه د قوم تر مینځ به جنګ او جدل نه وی راغلي؛ ځکه هغوي پدی باندی اقرار کولو.

۳- (لا حاكمية إلا لله): (فيصلو کولو اختيار نشته مګر الله تعالی لپاره).

اودا هم د (لا إله إلا الله) د معنی یو جزء دی، خو لیکن دا یواځي پوره ندي او نه مقصودي دی؛ ځکه که چیري الله تعالی په بالادستی او فیصلو کښې یواځی کړي شي، خو لیکن عبادت د بل چا لپاره وکړی شي نو بیا هم توحید نه حاصلیږي.

❋ د (لا إله إلا الله) أركان:

د (لا إله إلا الله) دوه رکنونه دي:

۱- نفي (لا إله) نشته معبود.

یعني چې ته عبادت نفي کړي د هر هغه چا څخه چې د الله

تعالى څخه بغير د هغه عبادت کيداى شي.

٢- إثبات (إلا الله).

يعني ته الله تعالى لره يواځي عبادت ثابت کړي چې هيڅ قسم شريك ورسره پکي نه وي.

دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿ فَمَن يَكْفُرْ بِٱلطَّٰغُوتِ ﴾ دا نفي شوه ﴿ وَيُؤْمِنۢ بِٱللَّهِ ﴾ دا اثبات شو﴿ فَقَدِ ٱسْتَمْسَكَ بِٱلْعُرْوَةِ ٱلْوُثْقَىٰ ﴾ [البقرة: ٢٥٦].

ترجمه: څوك چې کفر وکړي په طاغوت او إيمان راوړي په الله تعالى نو يقيناً دى کلکى منګولي ولږولى په مضبوطه رسۍ باندي.

او دالله تعالى دا قول دى: ﴿ وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦٓ إِنَّنِى بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ ﴾ دا نفي ده ﴿ إِلَّا ٱلَّذِى فَطَرَنِى ﴾ دا اثبات دى: ﴿ فَإِنَّهُۥ سَيَهْدِينِ ﴾ [الزخرف: ٢٦ – ٢٧].

ترجمه: کله چې وويل إبراهيم عليه السلام خپل پلار او خپل قوم ته بيشکه زه بې زاره يم ستاسو د معبودانو څخه مګر د هغه ذات څخه نه يم بيزار چې زه يې پيدا کړى يم، نو بيشکه چې هغه ماته هدايت کوي.

❋ انسان ته (لا إله إلا الله) ويل کله فائده رسوي؟:

۱- کله چې د (لا إله إلا الله) معنی وپیژني.

۲- او کله چې د (لا إله إلا الله) په مقتضی عمل وکړي (چې هغه د الله تعالی څخه سیوا د نورو بندګي پریښودل او یوائې د یو الله تعالی بندګي کول دي).

❋❋❋

د (لا إله إلا الله) شرطونه

❋ د شرطونو لنډ ذکر:

د (لا إله إلا الله) ويونکي ته ددې ويل هله فائده ورکوي چې د (لا إله إلا الله) شرطونه په ځان کښې راولي (عملي کړي): او دغه اته شرطونه دي.

١- علم چې منافي وي د جهل سره.

٢- يقين چې منافي وي د شک سره.

٣- اخلاص چې منافي وي د شرک سره.

۴- صدق (رښتيا) چې منافي وي د دروغو (کذب) سره.

۵- محبت چې منافي وي د کيني (بغض) سره.

٦- د الله تعالى تابعداري کول چې منافي وي د هغه د نافرماني سره.

٧- قبول چې منافي وي د رد کولو سره.

٨- د الله تعالى څخه ما سوا چې د چا عبادت کيداى شي پر هغو کفر کول.

❋ دا شرطونه په يو شعر کښې راجمعه کړى شوي

علـم يقـين وإخـلاص وصـدقك مـع محبـة وانقيـاد والقبـول لهـا
وزد ثامنهـــا الكفـــران بمـــا سـوى الإلـه من الأوثـان قد أُلِّها

ترجمه: علم او يقين او اخلاص دى سره د رشتيا ويلو ستا د محبت او تابعداري كولو او د قبلولو ددى كلمي، او ورسره إضافه كړه اتم هغه كفر كول ستا په نورو هغو بوتانو چې د هغوي عبادت كيدى شي د الله تعالى څخه سيوا.

❋ په تفصيل سره د (لا إله إلا الله) د شرطونو ذكر:

١- علم چې منافي وي د جهل سره: ددى معنى دا ده چې علم لرل په معنى د (لا إله إلا الله) باندي هم په نفي اوهم په اثبات، دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿ فَٱعۡلَمۡ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ ﴾ [محمد: ١٩].

ترجمه: پوهه شه شان دا دى چې نشته حقدار د بندګۍ بغير د الله تعالى څخه.

٢- يقين چې منافي وي د شك سره: ددى معنى دا ده چې ددى كلمي ويونكي پوره يقين كوي پدى چې يواځي يو الله تعالى بر حق معبود دى.

او دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿إِنَّمَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱللَّهِ وَرَسُولِهِۦ ثُمَّ لَمۡ يَرۡتَابُواْ وَجَٰهَدُواْ بِأَمۡوَٰلِهِمۡ وَأَنفُسِهِمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِۚ أُوْلَٰٓئِكَ هُمُ

ﭐلصَّـٰدِقُونَ ﴿١٥﴾﴾ [الحجرات: ١٥].

ترجمه: بيشكه پوره مؤمنان هغه كسان دي چې إيمان لري په الله او د هغه په رسول ﷺ، او بيا يې شك نه وي كړي، او جهاد يې كړى وي په لاره د الله تعالى كښې په مالونو او نفسونو خپلو، دغه كسان هم دوي رشتني دي په دعوى د إيمان كښې.

٣- اخلاص چې منافي وي د شرك سره: ددى معنا داده چې ته ټول عبادتونه يواځې الله تعالى لره په اخلاص وكړې، او له دغو څخه يو عبادت هم د الله تعالى څخه بغير د بل چا لپاره ونكړې.

اودليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُواْ ٱللَّهَ مُخۡلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ﴾ [البينة: ٥].

ترجمه: او دوي ته امر نه ؤ كړى شوى مګر ددى چې بندګي وكړي الله تعالى لره، پداسي حال چې خالص كونكي وي هغه لره بندګي.

٤- رښتيا چې منافي وي د دروغوسره: ددى معنى دا ده چې ته د توحيد د كلمي په ويلو كښې رښتيني يې چې د زړه خبره دى د ژبي سره موافق وي.

اودليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿الٓمٓ ﴿١﴾ أَحَسِبَ ٱلنَّاسُ أَن يُتۡرَكُوٓاْ

أَن يَقُولُوٓاْ ءَامَنَّا وَهُمۡ لَا يُفۡتَنُونَ ﴿٢﴾ وَلَقَدۡ فَتَنَّا ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِهِمۡۖ فَلَيَعۡلَمَنَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ صَدَقُواْ وَلَيَعۡلَمَنَّ ٱلۡكَٰذِبِينَ ﴿٣﴾ ﴾ [العنكبوت: ١ – ٣].

ترجمه: الله تعالى پوهيږي په معنى ددى حروفو، آيا گمان كوي خلك چې دوي به پريښودل شي پدى وجه چې دوي وائي: إيمان راوړي دي مونږ او حال دا چې په دوي به ازميښت نه شي كيدائي. او يقيناً ازميښت كړي دي مونږ په هغه كسانو چې د دوي څخه مخكښې وو؛ نو خامخا ښكاره كوي به الله تعالى هغه كسانو لره چې رښتيا وائي او خامخا ښكاره كوي به دروغژنو لره.

٥- محبت چې منافي وي د كيني (بغض) سره: ددى معنى دا ده چې ته دا كلمه ووائي، او ته د الله تعالى او د هغه د رسول ﷺ سره مينه كوى، او ددى كلمي او دا چې په څه دلالت كوي هغه سره مينه لري.

اودليل پري دالله تعالى دا قول دى: ﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمۡ كَحُبِّ ٱللَّهِۖ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ ﴾ [البقرة: ١٦٥].

ترجمه: ځني د خلكو څخه هغه دي چې الله تعالى سره نور شريكان جوړوي، چې هغوي سره محبت كوي دالله تعالى د محبت پشان، او هغه كسان چې إيمان يې راوړي ډير سخت دي په محبت

کولو کښې الله تعالی سره.

٦- د الله تعالی تابعداري (غاړه ایښودل) چې منافي وي د هغه د نافرماني سره: ددی معنی دا ده چې ته د الله تعالی لپاره بندګي وکړي پداسي حال چې څوك ورسره پکي نه شريکوي، او د هغه شریعت ته غاړه کيږدي، او د هغه په شريعت إيمان ولري، او ددی عقیده وساتي چې دغه شريعت حق دی.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ وَأَنِيبُوٓاْ إِلَىٰ رَبِّكُمۡ وَأَسۡلِمُواْ لَهُۥ ﴾ [الزمر: ٥٤].

ترجمه: او وروګرځئ خپل رب ته، او غاړه کيږدئ هغه ته.

٧- قبلول چې منافي وي د رد کولو سره: ددی معنی دا ده چې ته دا کلمه قبول کړی، او هغه څه قبول کړي چې دا کلمه پري دلالت کوي، چې هغه د الله تعالی لپاره عبادت خالص کول دي، او د الله تعالی نه سیوا د نورو عبادت پريښودل دي.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ إِنَّهُمۡ كَانُوٓاْ إِذَا قِيلَ لَهُمۡ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ يَسۡتَكۡبِرُونَ ﴿٣٥﴾ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُوٓاْ ءَالِهَتِنَا لِشَاعِرٖ مَّجۡنُونِۭ ﴿٣٦﴾ ﴾ [الصافات: ٣٥ – ٣٦].

ترجمه: بيشکه ؤ دوي کله چې به ورويل شو دوي ته چې نشته حقدار د بندګي غير د الله تعالی څخه؛ نو دوي به ځان غټ ګڼلو، او ويل به يې آيا مونږ پريښودونکي يو خپلو معبودانو لره د يو

شاعر ليوني له وجي.

٨- په هغه معبودانو كفر كول چې دالله تعالى څخه ما سوى وي: ددى معنى دا ده چې ته د غير الله د عبادت څخه براءت (بيزاري) وكړي، او ددى عقيده لري چې دغير الله عبادت باطل دى.

اودليل پري دالله تعالى دا قول دى: ﴿ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ ﴾ [البقرة: ٢٥٦].

ترجمه: څوك چې كفر وكړي په طاغوت او إيمان ولري په الله تعالى باندي نو بيشكه دى منګولي ولږولي په كړي مضبوطه (كلكه).

❋❋❋

شهادة أن محمداً رسول الله

د محمد ﷺ د پيغمبرى ګواهي ورکول

❋ ددى ګواهي دليل:

دالله تعالى دا قول دى: ﴿لَقَدْ جَآءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُم بِٱلْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٨﴾﴾ [التوبة: ١٢٨].

ترجمه: بيشکه تاسو ته ستاسي د جنس څخه پيغمبر راغلي، ګران دي په هغه باندي ستاسو تکليفول، حرص کونکي دى ستاسي په إيمان راوړو، او خاص په مؤمنانو باندي شفقت او رحم (مهرباني) کونکي دى.

او د الله تعالى دا قول دي: ﴿وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُۥ﴾ [المنافقون: ١].

ترجمه: بيشکه الله پوهيږي چې ته د الله تعالى پيغمبر يې.

❋ او ددى ګواهي معنى:

معنى يې داده چې د خولي د وينا مطابق ډير په ټينګښت د زړه له کومي په دى باور وکړي چې محمد ﷺ د الله بنده او ټولو انسانانو او پيريانو ته د هغه رسول (پيغمبر) دى.

❁ ددې ګواهي أرکان:

ددې ګواهي دوه رکنونه دي:

١- د محمد ﷺ په پیغمبرۍ اقرار کول.

او دلیل پرې د الله تعالی دا قول دی: ﴿مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ﴾ [الفتح: ٢٩].

ترجمه: محمد ﷺ د الله رسول (پیغمبر) دی.

٢- د محمد ﷺ د بندګۍ (بشریت) عقیده لرل یعنې (چې د الله تعالی بنده دی).

او دلیل پرې دادی چې الله تعالی په ډیرو بهترو ځایونو کښې د هغه صفت په بندګۍ سره کړی، او یو ددغو ځایونو څخه د دعوت مقام دی: الله تعالی فرمائي: ﴿وَأَنَّهُۥ لَمَّا قَامَ عَبْدُ ٱللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا۟ يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾﴾ [الجن: ١٩].

ترجمه: او شان دا دی هر کله چې ودریږي بنده د الله تعالی، چې الله تعالی رابلي، نزدي وي دوي چې په هغه باندي راجمعه شي.

نو دا پیغمبر دي دروغجن ورته نشي ویل کیدلی، او د الله بنده دی چې بندګي یې نشي کیدلی.

❋د محمد ﷺ د پېغمبرۍ د ګواهي شرطونه او غوښتني څلور دي:

۱- په هغه څه کښې د هغه تصديق (باور) کول چې هغه يې خبر ورکړی وي.

۲- په هغه څه کښې د هغه تابعداري کول چې هغه پري امر کړی وي.

۳- او د هغه څه څخه ځان ساتل چې هغه تري منعه کړي وي.

۴- ا ودا چې د الله تعالی عبادت په هغه طريقه وکړی شي کومه طريقه چې هغه مقرر (رواء) کړی وي.

❋❋❋

دشرك تعريف او قسمونه يې

❋ د شرك تعريف:

شرك په لغت كښې: په معنى د شريكولو او يو ځاى كولو راځي.

او په شريعت كښې: الله تعالى سره د غير الله برابروالى دى په هغه څه كښې چې هغه د الله تعالى د خصوصيتونو څخه وي.

❋ د شرك قسمونه:

۱- شرك أكبر (لوي شرك):

او دا هر هغه شرك دى چې شريعت كښې ورته شرك ويلي شوي وي، او انسان لره د دين څخه ويستونكي (خارجونكي) وي.

۲- شرك أصغر (وړوكي شرك):

ا ودا هر هغه عمل دى كه هغه د وينا (قول) سره تعلق لري يا د كولو (فعل) سره تعلق لري چې په شريعت كښې پري د شرك او يا د كفر اطلاق كړى شوي وي، او د شريعت د دليلونو څخه دا معلوميږي چې ددى شرك كونكي انسان پدغه شرك د دين څخه نه خارجيږي.

✵ د لوي شرك او وړوكي شرك تر منځ توپيرونه (فرقونه):

د راتلونكي جدول څخه د لوي او وړوكى شرك تر منځه توپيرونه (فرقونه) واضح كيږي.

لوي شرك	وړوكي شرك
ددين څخه ويستل كوي	ددين څخه ويستل نكوي
كونكي به يې په اور كښې هميش لپاره وي	كـونكي يـې كـه اور تـه داخـل شـي هميشه به پكي نه وي.
ټول عملونه بربادوي	ټول عملونه نه بربادوي، بلكي رياء (ځان ښودنه) فقط هغه عمل بربادوي چې رياء پكي راغلي وي.
د مـال اخسـتل او وينـي تويول رواء كوي.	دا دواړه نه رواء كوي.

د لوي شرك ډولونه (قسمونه)

* لوي شرك په څلور ډوله (قسمه) دی:

اول: شرك په دعاء كښې.

او دليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ فَإِذَا رَكِبُواْ فِي ٱلْفُلْكِ دَعَوُاْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ فَلَمَّا نَجَّىٰهُمْ إِلَى ٱلْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾ ﴾ [العنكبوت: ٦٥].

ترجمه: نو هركله چې دوي په كشتۍ كښې سپاره شي، نو دعاء غواړي د الله تعالى څخه چې خالص كونكي وي هغه لره دعاء؛ نو هر كله چې بچ كړي دوي لره وچې ته، نو پدغه وخت كښې دوي بيا شرك شروع كړي.

دوهم: د نيت او قصد او ارادې شرك:

اودليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْحَيَوٰةَ ٱلدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَٰلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي ٱلْءَاخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا وَبَٰطِلٌ مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ ﴾ [هود: ١٥ – ١٦].

ترجمه: هغه څوك چې غواړي (په عمل خپل سره) ژوند د دنيا او ډول (خائست) د هغې؛ نو پوره به وركړو دوي ته بدله د عملونو ددوي په دنيا كښې، او ددوي نه به په هغې كښې څه كمي نشي

کيدی، دا هغه کسان دي چې نيشته دوي لره په آخرت کښې مگر اور، او برباد به شي هغه نيک عملونه چې دوي کړي دی په دنيا کښې، او بي فائدي دي هغه کارونه چې دوي يې کوي.

دريم: په اطاعت کښې شرك كول:

اودليل پري دالله تعالی داقول دی:﴿ ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ وَٱلۡمَسِيحَ ٱبۡنَ مَرۡيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعۡبُدُوٓاْ إِلَٰهٗا وَٰحِدٗاۖ لَّآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَۚ سُبۡحَٰنَهُۥ عَمَّا يُشۡرِكُونَ ﴿٣١﴾ ﴾

[التوبة: ٣١].

ترجمه: دوي خپل موليان او پيران إلاهان (معبودان) گرځولي د الله تعالی څخه سيوا ، او مسيح ځوي د مريم، او دوي ته امر نه ؤ کړی شوي مگر ددی چې بندگي وکړي دوي د معبود (الله تعالی) يو، نشته حقدار د بندگۍ غير د هغه څخه ، پاکي ده هغه لره د هغه څه څخه چې دوي ورسره شريکوي.

او ددی آيت تفسير: چې اشکال ورپکي نشته هغه دا دی، چې د موليانو او پيرانو خبره منل په گناه کښې، نه دا چې دوي د هغوي څخه دعاء غوښتله لکه څرنگه چې نبي ﷺ عدي بن حاتم ﷺ ته فرمايلي کله چې تري نبي ﷺ پوښتنه وکړه، نو هغه ورته وويل: مونږ خو د هغوي عبادت (بندگي) نده کړی، نو نبي ﷺ ورته وويل

چې د هغوي عبادت کولو مقصد د هغوي خبره منل دي په ګناه کښې"(١).

څلورم: په محبت کښې شرک کول:

اودليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ ﴾[البقرة: ١٦٥].

ترجمه: ځني د خلکو څخه هغه دي چې الله تعالى سره نور شريکان جوړوي ، چې هغوي سره محبت کوي د الله تعالى د محبت پشان.

***

(١) حديث ترمذي په دي [٤٠٩٤] نمبر ذکر کړی.

د غټ او وړوکي شرك مثالونه

❋ د لوي شرك مثالونه:

أ- لوي ښکاره شرك: د الله تعالی څخه علاوه د بل چا لپاره حلالکه کول، د الله څخه سیوا د بل چا لپاره منخته کول، د الله څخه غیر بل چا ته د مصیبت په وخت کښې چغې او پریاد کول د امداد غوښتلو په خاطر.

ب- لوي پټ شرك: لکه د منافقانو شرك او ریاء (ځان ښودنه) او لکه خوف السر (پټه ویره کول) د الله تعالی څخه غیر د بل چا نه ویره کول دي په هغه څه کښې چې د الله تعالی څخه غیر بل څوك پرې قدرت نلري.

❋ د وړوکي شرك مثالونه:

أ- وړوکی ښکاره شرك: قسم کول په غیر الله باندی، یا ما شاء الله وشئت ویل (یعني که د الله تعالی او ستا خوښه شي) یا دا ویل چې: لولا الله وفلان (یعني که الله او فلانکی نه وی).

ب- وړوکي پټ شرك: لکه ریاء (ځان ښودنه) یا بدپالي نیول.

❋ د شرك څخه د بچكيدو فائدمنده دعاء:

د أبي موسى ﷺ نه روايت دي هغه وائي مونږ ته رسول الله ﷺ يوه ورځ خطبه وكړه نو وفرمايل: "أيها الناس اتقوا هذا الشرك فإنه أخفى من دبيب النمل".

ترجمه: اى خلكو ځان وساتئ ددى شرك څخه؛ ځكه دا شرك د ميږي د مزل د كشاري څخه هم ډير پټ دى.

نو يو چا ورته وويل: اى د الله پيغمبره څرنگه مونږ د شرك څخه ځان بچ كړو حال دا چې دا د ميږي د مزل د كشاري څخه هم ډير پټ دى نو نبي ﷺ وفرمايل: "قولوا: اللهم إنا نعوذبك أن نشرك بك شيئاً نعلمه ونستغفرك لما لا نعلمه" رواه أ حمد وحسنه الألباني –رحمهما الله–.

ترجمه: ووايئ: اى الله مونږ تاته پناه دروړو د يو شي شريكولو څخه چې مونږ ته معلوم وي، او ببښنه غواړو ستا څخه د هغه شرك چې مونږ پري نه پوهيږو.

دا حديث امام احمد روايت كړى دى، او شيخ الباني ورته حسن ويلي دى.

د شرك تاريخ

* توحيد په بني آدم كښې د اول څخه موجود ؤ، او شرك وروسته راغلي، او په دوي كښې ورځو مبل شوي.

لكه څرنګه چې ابن عباس رضي الله عنهما فرمايلي: "د آدم او نوح تر منځ لس (١٠) پيړۍ ټولي په توحيد (عقيده) وي".

* په مخ د ځمكه اول ځل لپاره د شرك راڅرګنديدل:

چې هغه د نوح عليه السلام په قوم كښې ؤ، هر كله چې هغوي د نيكانو په حق كښې د حد څخه زياتي وكړو، او دوي ددغو نيكانو عكسونه (مجسمي) جوړ كړل تر دى چې دوي په آخر كښې د الله تعالى څخه سيوا ددغو عبادت ته خبره ورسوله؛ نو الله تعالى هغوي ته نوح عليه السلام توحيد ته د بلنې لپاره راوليږلو.

*** د موسى عليه السلام په قوم كښې شرك:**

هغه وخت راڅرګند شو كله چې هغوي د سخي څخه (إله) جوړ كړو.

*** شرك په نصاراو كښې:**

هغه وخت راپيدا شو كله چې الله تعالى عيسى عليه السلام اسمان ته اوچت كړو، نو دغه وخت (بُولس) راغى چې په عيسى عليه السلام باندي د إيمان اظهار يې د دوكي او فريب (چل ول) لپاره كړي ؤ، نو د

نصاراو په دين کښې يې تثليث (درې والي) او د صليب بندګي او نوره بت پرستي داخل کړه.

❋ په عربو کښې شرك:

د عمرو بن لحي الخزاعي په واسطه راغي، کوم چې د إبراهيم ﷺ دين بدل کړو، چې د حجاز ځمکي ته يې بوتان راوړل، او خلکو ته يې د دغو بوتانو د عبادت کولو امر وکړو.

❋ د محمد ﷺ په امت کښې شرك:

د فاطمينو شيعګانو په واسطه د څلورمي پيړۍ څخه وروسته راپيدا شو، کله چې هغوي په قبرونو باندي مزارونه جوړ کړه، او د ميلادونو لمانځل بدعت يې په إسلام کښې راپيدا کړو، او د نيکانو په حق کښې د حد څخه تجاوز شروع کړو.

او همدارنګه شرك د حق څخه د بې لارې صوفيت د راڅرګنديدو سره پيدا شو، کوم صوفيت چې د مشائخو، او د طريقو والو په حق کښې د حد څخه د وتلو بڼه اختيار کړي.

❋❋❋

د شرك خطر او سزاګانې يې

١) الله تعالى شرك نه ښښي کله چې کونکي يې په شرك بې توبې مړ شي.

او دليل پرې د الله تعالى دا قول دى: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغۡفِرُ أَن يُشۡرَكَ بِهِۦ وَيَغۡفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴾ [النساء: ٤٨].

ترجمه: بيشكه الله تعالى نه ښښي شرك کول د هغه سره، او ښښي هغه (ګناهونه) چې کم وي د شرك څخه چا لره چې الله تعالى وغواړي.

٢) شرك کول مشرك دإسلامي دين څخه خارجوي، او وينه تويول او مال اخستل يې رواء کوي.

او دليل پرې د الله تعالى دا قول دى: ﴿ فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلۡأَشۡهُرُ ٱلۡحُرُمُ فَٱقۡتُلُواْ ٱلۡمُشۡرِكِينَ حَيۡثُ وَجَدتُّمُوهُمۡ وَخُذُوهُمۡ وَٱحۡصُرُوهُمۡ ﴾ [التوبة: ٥].

ترجمه: نوپس هر کله چې تيري شي مياشتي د حرمت والا (أشهر الحرم) نو وژنئ مشرکانو لره کوم ځائي چې وومومي تاسو هغوي لره، او نيسي دوي لره او محاصره (راګيروي) کوي دوي لره.

٣- الله تعالى د مشرك عمل نه قبلوي، او مخکي چې کوم عملونه کړي وي هغه هم برباد دی.

اودليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَقَدِمْنَآ إِلَىٰ مَا عَمِلُوا۟ مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَٰهُ هَبَآءً مَّنثُورًا ﴿٢٣﴾ ﴾ [الفرقان: ٢٣].

ترجمه: او قصد کړی مونږ هغه عمل ته چې دوي کړي وي، نو ګرځولي دي مونږ دوړه آلوځول شوي.

او د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَلَقَدْ أُوحِىَ إِلَيْكَ وَإِلَى ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٦٥﴾ ﴾ [الزمر: ٦٥].

ترجمه: يقيناً وحي کړی شوی تاته او هغه کسانو ته چې مخکي ستا څخه ؤ، ددی چې بالفرض که تا شرك وکړو نو برباد به شي عمل ستا ـ او شی به ته د تاوانيانو څخه.

۴- جنت ته ننوتل په مشرك حراميږي، او د دوزخ په اور كښېږ به هميشه لپاره وي.

دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿إِنَّهُۥ مَن يُشْرِكْ بِٱللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ ٱللَّهُ عَلَيْهِ ٱلْجَنَّةَ وَمَأْوَىٰهُ ٱلنَّارُ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ﴾ [المائدة: ٧٢].

ترجمه: يقيناً شان دا دى څوك چې شرك وكړي الله تعالى سره؛ نو الله تعالى حرام(بند)كړي پدي باندي جنت، او ځاى د وركړځيدلو دده اور دى، او نشته د ظالمانو لپاره څوك مدد كونكي.

***

إسلام ماتونكي شيان

په دی سره مقصد د إسلام فاسدونكي او باطلونكي شيان دي چې هغه ډير دي خو ليكن ډير واقع كيدونكي او ډير خطرناك ددغو شيانو لس (١٠) دي.

(١) الله تعالى سره په عبادت كښې شرك كول، او ددی د جملي څخه غير الله لپاره حلالكه كول دي، لكه څوك چې د پيريانو او قبرونو لپاره ذبحه (حلالكه) كوي.

اودليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴾[النساء: ١١٦].

ترجمه: بيشكه الله تعالى نه ښښي شرك كول د هغه سره، او ښښي هغه (ګناهونه) چې كم وي د شرك څخه چا لره چې الله تعالى وغواړي.

(٢) څوك چې د الله تعالى او خپل ځان تر منځ واسطي جوړوي چې د هغوي څخه دعاء غواړي، او د هغوي څخه د شفاعت غوښتنه كوي، او يا په هغوي توكل (ځان سپارل) كوي، نو دا په اجماع سره كافر دی.

(٣) څوك چې مشركان كافر نه ګڼي يا د هغوي په كفر كښې

شك كوي، يا د هغوي مذهب (دين) ته صحيح وائي نو دا كافر دی.

(۴) څوك چې دا عقيده لري چې د پيغمبر ﷺ د طريقي څخه علاوه بله طريقه ډيره كامله ده، او يا دا عقيده لري چې د نورو فيصلي د پيغمبر ﷺ د فيصلو څخه بهتره دي؛ لكه هغه خلك چې د طاغوتيانو فيصلي ته غوره والي وركوي د پيغمبر ﷺ په فيصلو باندي نو دا كافر دی.

(۵) څوك چې د پيغمبر ﷺ راوړي دين څخه يو شی بد ګڼي اګر كه عمل ورباندي كوي نو دا كافر دی.

(۶) څوك چې د پيغمبر ﷺ د دين يو شي پوري مسخري وكړي، يا په ثواب او يا عقاب (سزا) پوري نو دا كافر دي.

اودليل ورباندي د الله تعالى دا قول دی: ﴿ قُلْ أَبِاللَّهِ وَءَايَٰتِهِۦ وَرَسُولِهِۦ كُنتُمْ تَسْتَهْزِءُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا۟ قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَٰنِكُمْ ﴾[التوبة: ٦٥ – ٦٦].

ترجمه: ورته ووايه آيا په الله پوري او د الله په آيتونو او د هغه پيغمبر ﷺ پوري تاسي مسخري كولی، بهانه مه كوئ يقيناً تاسي كفر كړی وروسته د إيمان ستاسي څخه.

(۷) سحر (جادو) او د جادو څخه صرف (يعني:ديو بل سره كينه اوبغض پيداء كول) او عطف (يعني: ديو بل سره مينه محبت پيداء كول) هم دی؛ نو څوك چې دا كار وكړي يا پري راضي شي

نو كافر شو.

او دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَآ إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾[البقرة: ١٠٢].

ترجمه: او ښودنه به نه كوله دى دواړو هيچا ته تر دى پوري چې دوي به وويل: (په طريقه د نصيحت) يقيناً مونږ ستاسي لپاره امتحان يو پس كفر مه كوه (په سحر كولو سره).

(٨) مشركانو سره ډلبازي كول، او هغوي سره د مسلمانانو په خلاف مدد كول.

او دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِى ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿٥١﴾﴾ [المائدة: ٥١].

ترجمه: او چا چې دوستانه محبت وكړه ستاسي څخه ددوي سره پس يقيناً دا د هغوي نه دي يقيناً الله تعالى توفيق نه وركوي قوم ظالم (عناديانو) ته.

(٩) څوك چې داعقيده ولري چې ځينو خلكو ته د محمد ﷺ د

شريعت څخه وتل جائز دي؛ نو دا كافر دی،

او دليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ ٱلْإِسْلَٰمِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِى ٱلْءَاخِرَةِ مِنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٨٥﴾ ﴾ [آل عمران: ٨٥].

ترجمه: څوك چې طلب كړي غير د إسلام څخه بل دين پس هيڅيري به قبول نكړی شي د هغه څخه، اووي به دا په آخرت كښې د تاوانيانو څخه.

.(١٠) د الله د دين څخه مخ اړول چې نه يې زده كوي، او نه وربانذی عمل كوي.

او دليل پری د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِـَٔايَٰتِ رَبِّهِۦ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَآ ۚ إِنَّا مِنَ ٱلْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾ ﴾ [السجدة: ٢٢].

ترجمه: او څوك ډير زيات ظالم دی د هغه چا څخه چې بيان كړی شي هغه ته آياتونه د رب، بيا مخ اړوي د هغو څخه، يقيناً مونږ د مجرمانو څخه بدله اخستونكي يو.

❋ دوه خبرداریانې:

اول: پدی ټولو إسلام ماتونکو شیانو کښې فرق نشته په ما بین د مسخره کونکي او قصدکونکي، او ویریدونکي کښې، مګر مکره (یعني چې زور پری کړی شوی وي).

دوهم: إسلام ماتونکي دا شیان د ټولو لوي خطرناك دي، او ډیر واقع کیدونکي دي؛ نو مسلمان ته لازم دي چې ځان ورڅخه بچ کړي، او په خپل ځان کښې تري ویره وکړي.

❋❋❋

په طاغوت كفر كول

❋ د طاغوت تعريف:

طاغوت په لغت كښې د طغيان څخه اخستل شوى، او معنى يې د حد څخه تجاوز دي.

او په شريعت كښې طاغوت: هر هغه شي ته ويل كيږي چې بنده په هغه سره د حد څخه تجاوز وكړي كه هغه معبود وي، او كه هغه متبوع (تابعداري كړى شوي) وي او كه مطاع (خبره منل شوي) وي.

❋ په طاغوت باندې د كفر كولو واجب والي:

هغه څه چې الله په بني آدم (انسان) اول لازم كړى هغه په طاغوت باندې كفر كول دي، او په الله تعالى باندې إيمان لرل دى.

اودليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾[النحل: ٣٦].

ترجمه: يقيناً ليږلي مونږ په هر امت كښې پيغمبر (پدى خبره) چې بندگي خاص كړى د الله تعالى لپاره، او د غير الله د بندگى څخه ځان وساتئ.

✱ په طاغوت باندي د کفر کولو طريقه:

أ- دا چې ته د غير الله د عبادت (بندګي) د باطل والي عقيده ولري، او دا چې ته د غير الله بندګي پرېږدی او بده يې وشميري.

ب- دا چې ته د غير الله د عبادت (بندګي) کونکو سره دشمني وکړي، او هغوي کافر وشميري.

✱ د طواغيتو ښکاره ځيري:

طواغيت ډير د ي خو ښکاره ځيرې ددوي پنځه دي:

١- ابليس لعنه الله.

٢- او هغه څوك چې د الله نه غير د هغه بندګي کيدای شي، او هغه پری راضي وي.

٣- او هغه څوك چې خلك خپلی بندګۍ ته رابلي.

٤- او هغه څوك چې د غيبو د خبرداري دعوا کوي.

٥- او هغه څوك چې د الله تعالی د نازل کړي نظام څخه بغير په بل نظام فيصلي کوي.

✱✱✱

درې اصول (بنيادونه):

۱- د بنده خپل رب لره پيژندل.

۲- د بنده خپل دين لره پيژندل.

۳- د بنده خپل پيغمبر لره پيژندل.

او دا په قبر كښې پوښتل (تپوسل) كيږي.

اولني اصل (بنياد): د بنده خپل رب لره پيژندل: او په دې كښې څو مسئلې دي:

۱) زمونږ پالونكي الله تعالى دى، هغه ذات چې زمونږ او د ټول مخلوق پالنه يې په خپلو نعمتونو سره كړې.

۲) الله تعالى زمونږ معبود دى، زمونږ لپاره د هغه نه علاوه بل معبود نشته.

۳) مونږ خپل رب (پالونكي) د هغه د قدرت په دلائلو او د هغه په لويو مخلوقاتو پيژنو.

چې د هغه د قدرت د نښو څخه: شپه او ورځ او لمر او سپوږمۍ دي.

او د هغه د مخلوقاتو څخه: اوه اسمانونه، او اوه ځمكې، او هغه څه دي چې په دې ځمكو او اسمانونو او د دې دواړو تر منځ دي.

دوهم اصل (بنياد): د بنده خپل دين لره پيژندل ، او پدي کښې څو مسئلي دي:

١) هغه دين چې الله تعالى د هغه څخه علاوه بل دين نه قبلوي هغه إسلامي دين دی.

٢) إسلام: الله تعالى ته په توحيد د تسليميدلو، او د هغه اطاعت ته په غاړه ايښودلو او د شرك او مشركانو څخه د براءت کولو څخه عبارت دي.

٣) د دين دري مرتبې دي:

- إسلام.
- إيمان.
- إحسان.

دريم اصل (بنياد): د بنده خپل پيغمبر لره پيژندل چې محمدﷺ دی. او پديکي يو څو مسئلي دي:

١) د پيغمبرﷺ نوم او نسب:

محمد ﷺ د عبد الله ځوي دی، چې دا د عبد المطلب ځوي دی، او عبد المطلب د هاشم ځوی دی، او هاشم د قريشو د قبيلي څخه دی، او قريش د عربو څخه دی، او عرب د اسماعيل بن

إبراهيم الخليل عليهما السلام د اولاد څخه دي.

٢) د پيغمبر ﷺ عمر:

د هغه عمر درى شپيته (٦٣) كلونه ؤ، چې څلويښت (٤٠) كلونه يې د پيغمبرى څخه مخكې تير شوي، او درويشت (٢٣) كلونه يې د نبوت او رسالت په دوران كښې تير كړي.

٣) د هغه نبوت (پيغمبري) او رسالت:

په (اقرأ) سره ورته د پيغمبري خبر وركړى شوي، او په (المدثر) سره ورته د رسالت (پيغمبري) رسولو حكم كړى شوى.

٤) د هغه استوګن ځاى او د هغه د مهاجرت كور.

اصل ځاى مكه ده، او مديني ته يې هجرت كړى ؤ.

٥) د دعوت مقصد يې، الله تعالى هغه لره د شرك څخه د ويره ولو او توحيد ته ددعوت وركولو لپاره راليږلي دى.

* * *

كفر

❋ د كفر تعريف:

كفر په لغت کښې د پټولو په معنی راځي.

او په شريعت کښې کفر د إسلام ضد (مقابل) دي.

❋ د كفر انواع (قسمونه):

١- لوي كفر.

٢- وړوکي کفر.

❋ لوي كفر، او پدي کی يو څو مسئلي دي:

أ) د كفر تعريف:

كفر په الله تعالى او پيغمبرانو ﷺ باندي إيمان نه لرلو ته وائي، بيا برابره خبره ده که هغوي ته ددروغو نسبت کوي او که نه يې کوي.

ب) د کفر حکم:

كفر د دين څخه ويستل کوي.

ج) د لوي کفر انواع (قسمونه) پنځه دي:

۱) کفر التکذیب (دروغژن ګڼلو کفر).

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ ٱفْتَرَىٰ عَلَى ٱللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِٱلْحَقِّ لَمَّا جَآءَهُۥٓ ۚ أَلَيْسَ فِى جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَٰفِرِينَ ﴿٦٨﴾ ﴾ [العنکبوت: ٦٨].

ترجمه: او څوك ډیر زیات ظالم دی د هغه چا څخه چې د ځانه جوړوي په الله تعالی باندي دروغ، یا ددروغو نسبت کوي حق ته هر کله چې راشي دوي ته، آیا نشته کافرانو لپاره په جهنم کښې ځای د اوسیدو.

۲) د انکار او ځان لوي شمیرلو کفر سره د تصدیق کولو نه.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ ٱسْجُدُوا۟ لِءَادَمَ فَسَجَدُوٓا۟ إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَٱسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٣٤﴾ ﴾ [البقرة: ٣٤].

ترجمه: کله چې مونږ ملائکو ته وویل: آدم ﷺ ته سجده وکړئ نو هغوي سجده وکړه مګر ابلیس سجده ونکړه انکار یې وکړو د سجدي کولو څخه، او ځان یې غټ وشمیرلو، او شو ابلیس د کافرانو څخه.

۳) د شك کفر: او دا د ګمان کولو کفر دي.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ وَدَخَلَ جَنَّتَهُۥ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ قَالَ مَآ أَظُنُّ أَن تَبِيدَ هَٰذِهِۦٓ أَبَدًا ﴿٣٥﴾ وَمَآ أَظُنُّ ٱلسَّاعَةَ قَآئِمَةً وَلَئِن رُّدِدتُّ إِلَىٰ رَبِّى

لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنقَلَبًا ﴿٣٦﴾ قَالَ لَهُۥ صَاحِبُهُۥ وَهُوَ يُحَاوِرُهُۥٓ أَكَفَرْتَ بِٱلَّذِى خَلَقَكَ مِن تُرَابٍ ثُمَّ
مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوَّىٰكَ رَجُلًا ﴿٣٧﴾ لَّٰكِنَّا۠ هُوَ ٱللَّهُ رَبِّى وَلَآ أُشْرِكُ بِرَبِّىٓ أَحَدًا ﴿٣٨﴾ ﴾ [الكهف: ٣٥ –
٣٨].

ترجمه: او ورننوتلو خپل باغ ته، او حال دا چې ظلم کونکي ؤ په خپل ځان باندي؛ نو وويل ګمان نه کوم چې دا به چيري هلاك شي، او د قيامت د قائميدو ګمان نه کوم، او که بالفرض زما حضور خپل رب ته (په ورځ د قيامت) وکړی شي؛ نو ددی ځخه به ډير ښه ځای د ورتلو ومومم، او ملګري يې ورته وويل: حال دا چې جواب يې ورلره ورکولو آيا ته کفر (شرك) کوي هغه ذات سره چې ته يې پيدا کړی دخاورو ځخه اوبيايې د هغي نطفي (ځاځکي) ځخه اوبيا يې ستا ځخه سړي جوړ کړی، خو ليکن زه وايم: چې الله تعالى زما رب دی او زه د خپل رب سره هيڅوك نه شريك کوم

۴) د إعراض (مخ اړولو) کفر.

او دليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ عَمَّآ أُنذِرُوا۟ مُعْرِضُونَ ﴾ [الأحقاف: ٣].

ترجمه: کافران د هغه ځه ځخه چې دوي ته پري ويره ورکيدی شي مخ اړونکي دي.

٥) د نفاق (منافقت) کولو کفر.

او دليل پرې د الله تعالى دا قول دی: ﴿ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا۟ ثُمَّ كَفَرُوا۟ فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ۝٣ ﴾ [المنافقون: ٣].

ترجمه: دا پدې وجه دی چې دوي إيمان راوړی دی، او بيا يې کفر کړی؛ نو مهر وهل شوی په زړونو ددوي؛ نو دوي نه پوهيږي.

❃ وړوکي کفر: او پدي کښې څو مسئلې دي:

أ- د وړوکي کفر تعريف:

وړوکي کفر: هره هغه ګناه چې په کتاب (قرآن) او سنت (حديثو) کښې ورته کفر ويل شوي وي، او د لوي کفر حد ته نه رسيږي.

ب- د وړوکي کفر حکم:

وړوکی کفر حرام دی، او د لويو ګناهونو څخه دی، ليکن کونکي يې د إسلامي دين څخه نه خارجوي.

ج- د وړوکي کفر مثالونه:

١- د نعمت کفران (ناشکري) الله تعالى فرمائي: ﴿ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ ٱللَّهِ ﴾ [النحل: ١١٢].

ترجمه: نو پس کفر يې (ناشکري) وکړو د الله تعالى په نعمتونو.

۲- د یو مسلمان بل مسلمان ورور سره جنګ کول: "سباب المسلم فسوق وقتاله كفر" [متفق عليه].

ترجمه: کنځلی کول مسلمان ته ګناه ده او جنګ کول ورسره کفر دی.

۳- د نورو په نسبونو کښې طعن (بدي بيانول) کول.

۴- په مړي باندي وير کول: "اثنتان في الناس هما بهم كفر: الطعن في النسب والنياحة على الميت" [رواه مسلم].

ترجمه: دوه شیان په خلکو کښې کفر دی: یو په نسبونو کښې طعن (بدي بيانول) کول، او بل په مړي باندي وير کول.

❋❋❋

النفاق (منافقت)

* د نفاق (منافقت) تعريف:

نفاق په لغت کښې د يو شي پټولو ته ويل کيږي.

او په شريعت کښې نفاق (منافقت) د إسلام ښکاره کولو، او د کفر او شر پټولو ته ويل کيږي.

* د نفاق (منافقت) انواع (قسمونه):

د نفاق (منافقت) دوه قسمونه دي:

١- اعتقادي غټ نفاق (منافقت).

٢- عملي وړوکي نفاق (منافقت).

او تاته د دواړو بيان کوم.

* اعتقادي نفاق (عقيدوي منافقت):

او پديکي څو مسألي دي:

أ- د اعتقادي نفاق تعريف:

دا هغه لوي منافقت دی چې خاوند يې إسلام ښکاره کوي او کفر پټ ساتي.

ب- ددى منافقت حكم:

ددى منافقت حكم دا دى چې د دين څخه په كلي (ټوله) توګه ويستونكي دى، او خاوند به يې د جهنم په لانديني طبقه كښې وي.

ج- ددى منافقت انواع (قسمونه) شپږ دي:

١- پيغمبر ﷺ دروغژن ګڼل.

٢- ځني هغه څه دروغژن ګڼل چې پيغمبر ﷺ راوړى وي.

٣- پيغمبر ﷺ سره بغض (كينه) كول.

۴- ځني هغه څه سره بغض (كينه) كول چې پيغمبر راوړي.

۵- پيغمبر ﷺ د دين په ناكامى خوشحاله كيدل.

٦- پيغمبر ﷺ د دين غلبه (كاميابي) بده ګڼل.

❋ عملي نفاق (منافقت):

او پدي كښې څو مسألي دي:

أ- ددى نفاق تعريف:

دا منافقت عبارت دى د منافقانو د عملونو (كارونو) څخه د

يو عمل تر سره کولو څخه سره د إيمان د باقي والي په زړه کښې.

ب- ددې منافقت حکم:

حکم يې دا دی چې د دين څخه خارجول نکوي، خو ليکن حرام دی، او د غټو ګناهونو څخه دی، او خاوند کښې إيمان او منافقت دواړه موجود دي، خو کله که دغه منافقت ډير شي نو ددې په سبب بيا خالص منافق جوړيږي.

ج- ددې نفاق (منافقت) يو څو مثالونه:

١- په خبرو کښې دروغ ويل: "إذا حدث كذب" کله چې خبري کوي نو دروغ پکې وائي.

٢- د وعدو خلاف کول: "وإذا وعد أخلف" کله چې وعده وکړي نو وعده ماتوي.

٣- په امانت کښې خيانت کول: "وإذا اؤتمن خان" کله چې ورته امانت وسپارل شي نو خيانت ورپکي کوي.

۴- په جنګ جدل کښې کنځلي کول: "وإذا خاصم فجر" کله چې تر مينځ جنګ جدل راشي نو کنځلي کوي.

۵- په وعدو (لوظونو) کښې خيانت کول: "وإذا عاهد غدر" کله چې لوظ وکړي نو بې لوظي کوي.

٦- په مسجد او جماعت لمونځ کښې سستي کوي: ﴿وَإِذَا قَامُوٓاْ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ قَامُواْ كُسَالَىٰ﴾ [النساء: ١٤٢]. ترجمه: کله چې لمانځه ته ودرېږي نو ودرېږي په ناراستي.

٧- په نيکو عملونو کښې ځان ښودنه کوي: ﴿يُرَآءُونَ ٱلنَّاسَ﴾ [النساء: ١٤٢]. ترجمه: ځان ښائي خلکو ته.

❋❋❋

الولاء والبراء (محبت كول، او علاقات پريښودل)

* په لغت كښې ددى دواړو تعريفونه:

ولاء: په لغت كښې د ولاية څخه اخستل شوى، او ولاية محبت (مينې) ته وائي.

البراء: په لغت كښې د برى مصدر دى په معنى د قطع (پريكولو)، او پدى معنى پدى وينا كښې راغلى "برى القلم" يعني قلم يې وتراشه.

* په اصطلاح كښې ددى دواړو تعريفونه:

ولاء: معنى: د مسلمانانو سره محبت كول، او د هغوي مدد او عزت او درناوى كول، او هغوي ته ځان نږدې كول.

براء: معنى: د كافرانو سره بغض (كينه) ساتل، او د هغوي څخه لرې ځان ساتل، او د هغوي كومك نه كول.

* د ولاء او براء اهميت:

١- دا د إسلامي عقيدې د اصولو (بنيادونو) څخه دى.

٢- د إيمان مضبوطه كړى ده.

٣- دا د إبراهيم عليه السلام او د محمد ﷺ ملة (دين) څخه دى.

❋ د موالاة (دوستاني) قسمونه:

موالاة په دوه قسمه دی:

١- تولي.

٢- موالاة.

❋ تولي: او پدي کښې څو مسألې دي:

أ- د تولي معنی:

- د شرك او مشركانو او كفر او كافرانو سره محبت كول.

- د مسلمانانو په خلاف د كافرانو كومك كول.

ب- د تولي حكم: دا يو لوي كفر او د إسلام څخه مرتد والي دي.

ج- دليل يې: د الله تعالى دا قول دی: ﴿وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُۥ مِنْهُمْ﴾ [المائدة: ٥١].

ترجمه: څوك چې محبت كوي د هغوي (كافرانو) سره نو هغه ددوي څخه دی.

❋ موالاة: او پدي کښې څو مسألې دي:

أ- د موالاة تعريف او ضابط:

موالاة: د كافرانو او مشركانو سره د دنيا له وجي محبت (مينه) كول، خو پدي كي د هغوي سره مدد كول نه وي، كه دغه ورپکي وي نو بيا دا تولِّي ده.

ب- د موالاة حكم: موالاة حرامه ده، او د لويو گناهونو څخه ده.

ج- دليل يې: د الله تعالى دا قول دى: ﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَتَّخِذُواْ عَدُوِّى وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَآءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِٱلْمَوَدَّةِ ﴾ [الممتحنة: ١].

ترجمه: اى إيماندارو مه نيسئ زما او ستاسي دوشمن په دوستانى سره، چې تاسي پيش كوئ هغوي ته د دوستانى خبرې.

* كافرو سره د محبت ښكارندوي نښې نښاني: او ددغو دجملي څخه:

١- په جامو او خبرو كښې كافرو سره مشابهت كول.

٢- د كافرو ملكونو ته د چكر او نفسي خواهش پوره كولو په مقصد سفر كول.

٣- د كافرو په ملكونو كښې اوسيدل او د هغوي د ملكونو څخه د دين د بچوالي په خاطر انتقال نه كول.

۴- د هغوي په تاريخ خپل تاريخ معلومول، په خاصه توگه

هغه تاريخ چې د هغوي د اخترونو او لمانځنو څخه تعبير کوي لکه ميلادي تاريخ.

٥- هغوي سره د هغوي په اخترو کښې شرکت کول، او يا د هغوي د اخترو په لمانځلو کښې د هغوي سره مدد کول، او يا هغوي ته د هغوي د اخترو په مناسبت مبارکي ورکول، او يا د هغوي د اخترو لمانځلو ته حاضريدل.

٦- د هغوي نو مونه کيښودل.

❋❋❋

د خلکو قسمونه په هغه څه کښې چې د هغوي په هکله د ولاء او براء لازم والي دي

خلك د ولاء (محبت کول) او براء (علاقات پريښودل) په باره کښې درې قسمه دي:

اول قسم: هغه خلك دي چې هغوي سره خالصه دوستانه کيداى شي چې هيڅ قسم دوشمني ورپکي نه وي، او دا قسم خلك مخلص مسلمانان دي.

دوهم قسم: هغه خلك دي چې هغوي سره به خالص دوشمني او بغض (کينه) کيداى شي، چې هيڅ قسم محبت او دوستانه ورپکي نه وي، او دا قسم خلك خالص کافران دي.

دريم قسم: هغه خلك دي، چې هغوي سره له يو پلوه محبت کيداى شي،او د بل پلوه ورسره بغض (کينه) کيداى شي، او دوي گنهگاران مسلمانان دي، ددوي سره پدى وجه محبت (مينه) کيدلاى شي چې پدوي کښې إيمان شته، او بغض (کينه) ورسره پدى وجه کيدلاى شي چې پدوي کښې هغه گناه شته چې هغه د کفر او شرك څخه ښکته ده.

***

إسلام

❋ إسلام په لغت كښې غاړه ايښودل او تسليمېدل او عاجزي كول دي.

❋ او إسلام په شريعت كښې دا:

١- الله ته په توحيد سره تسليمېدل.

٢- الله ته په اطاعت كولو سره غاړه ايښودل.

٣- د شرك او مشركانو څخه بې زاري ښكاره كول.

❋ عام او خاص إسلام:

أ- إسلام په عامه معنى الله تعالى لره عبادت كول په هغې طريقه چې مقرر كړې ده، د هغه وخت څخه چې د پيغمبرانو رالېږل يې شروع كړي تر ورځې د قيامت پورې.

ب- إسلام په خاصه معنى: په هغه څه پورې خاص دي چې محمد ﷺ په هغه رالېږل شوى.

❋❋❋

د إسلام أركان

❁ د إسلام پنځه أركان دي:

۱) د (لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله) كلمي ګواهي كول.

۲) د لمونځ ودرول (پابندي كول).

۳) زكات وركول.

۴) د روژې د مياشتي روژه نيول.

۵) د بيت الله حج كول، هغه چا لپاره چې بيت الله ته د رسيدلو طاقت ولري.

❁ او دا ركنونه په دوه قسمه دي:

أ- دا هغه أركان دي چې (د إسلام) ابادي (جوړښت) نه ترسره (قائمه) كيږي د هغي څخه بغير، او دوي ته اساسي أركان يعني بنيادي ركنونه وائي، او دا دوه أركان دي:

۱- د (لا إله إلا الله او د أن محمداً رسول الله) ګواهي كول.

۲- د لمونځ ودرول (پابندګي كول).

ب- دا هغه أركان دي چې (د إسلام) ابادي (جوړښت) نه پوره كيږي مګر په دغو سره او دي ته (د تمام أركان) يعني د پوروالي ركنونه وائي،او دا دري دي:

۱- زكات وركول.

۲- د روژى د مياشتي روژه نيول.

۳- د بيت الله حج كول.

❋د إسلام د أركانو دليل:

د پيغمبر ﷺ دا قول دى: "بني الإسلام على خمس: شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وحج البيت، وصوم رمضان" [متفق عليه].

ترجمه: د إسلام جوړښت د پنځه شيانو څخه عبارت دي: ددى ګواهي كول چې لائق د عبادت نشته مګر يو الله تعالى دى، او محمد ﷺ د الله تعالى رسول (پيغمبر) دى.

او د لمانځه ودرول (پابندي كول)، او د زكات وركول، او د بيت الله حج كول، او د روژي د مياشتي روژه نيول.

❋❋❋

إيمان

* إيمان په لغت کښې تصديق او اقرار ته وائي.

* د اهل سنت والجماعة په نزد إيمان عبارت دی.

١- د زړه د عقيدې څخه.

٢- او د ژبې د وينا څخه.

٣- او په اندامونو د عمل کولو څخه.

٤- په اطاعت کولو ډيريږي.

٥- په ګناه کولو کميږي.

***

د إیمان أرکان

* د إیمان ارکان شپږ دي:

۱- په الله تعالی باندي إیمان لرل.

۲- د الله تعالی په ملائکو باندي إیمان لرل.

۳- د الله تعالی په کتابونو باندي إیمان لرل.

۴- د الله تعالی په پیغمبرانو باندي إیمان لرل.

۵- په ورځ د آخرت (قیامت) باندي إیمان لرل.

۶- د خیر او شر په تقدیر باندي إیمان لرل.

او تاته د هغه څه ذکر کوم چي هر یو رکن پري مشتمل دی:

(۱) په الله تعالی باندي إیمان لرل پرڅلورو شیانو مشتمل دی:

۱- د الله تعالی په موجودوالي إیمان لرل.

۲- مخلوق لره د الله په ربوبیت (پالنه) إیمان لرل.

۳- د الله تعالی په الوهیت (د عبادت په حقداري) إیمان لرل.

۴- د الله تعالی په نومونو او صفتونو إیمان لرل.

(۲) په ملائکو باندي إیمان لرل په څلورو شیانو مشتمل دي:

١- د ملائکو په موجود والي إيمان لرل.

٢- د ملائکو څخه په هغو ملائکو إيمان لرل چې مونږ ته د هغوي نومونه معلوم وي لکه (جبرائيل)، او همدارنګه په هغو ملائکو إيمان لرل چې مونږ ته د هغوي نومونه نه وي معلوم؛ نو په هغوي به إجمالي إيمان لرو.

٣- د ملائکو په هغو صفتونو إيمان لرل چې مونږ ته معلوم وي.

٤- د ملائکو په هغو اعمالو (کارونو) إيمان لرل چې هغوي يې د الله په امر سره تر سره کوي او مونږ ته معلوم وي.

(٣) په کتابونو باندي إيمان لرل په څلورو شيانو مشتمل دی:

١- پدی إيمان لرل چې ددی کتابونو نازلوالی د الله له طرف نه حق دی.

٢- په هغو کتابونو إيمان لرل چې مونږ ته په نومونو باندي معلوم دي لکه قرآن او تورات او انجيل.

٣- تصديق (باور) کول په هغو واقعاتو باندي چې صحيح ثابت وي، لکه د قرآن کريم واقعات، يا هغه د مخکنو کتابونو واقعات چې بدل کړی شوي او تحريف کړی شوي نه وي، او زمونږ په شريعت کښې د هغو رانقلول صحيح وي.

٤- عمل کول په هغو احکامو د هغو چې منسوخ شوي نه وي،

او راضي کيدل او تسليميدل دغو حکمونو ته، که مونږ ددغو په حکمتونو پوهيږو يا پري نه پوهيږو، او ټول مخکني کتابونه په قرآن سره منسوخ شوي دي.

(۴) په پيغمبرانو إيمان لرل په څلورو شيانو مشتمل دي:

۱- پدی إيمان لرل چې ددوي رسالت (پيغمبري) د الله لطرف نه حق ده، نو چا چې ددوي څخه د يو تن په رسالت (پيغمبری) کفر وکړو نو دا د ټولو پيغمبرانو په پيغمبری کافر شو.

۲- له دوي څخه په نامه سره إيمان لرل په هغو باندي چې مونږ ته په نوم معلوم وي، لکه: محمد ، إبراهيم، موسی، عيسی او نوح عليهم السلام.

۳- د هغو واقعاتو تصديق کول چې ددوي څخه صحيح ثابت شوي وي.

۴- ددوي څخه د هغه چا په شريعت عمل کول چې مونږ ته راليږل شوي دي، چې هغه محمد ﷺ دي، او دا د ټول آخري پيغمبر دی چې ټولو خلکو ته ليږل شوي.

(۵) په ورځ د آخرت إيمان لرل په دری شيانو مشتمل دی:

۱- په دوباره ژوندون إیمان لرل.

۲- په حساب او بدلی إیمان لرل.

۳- په جنت او جهنم إیمان لرل.

او په ورځ د آخرت باندي إیمان لرلو کښې په هر هغه څه إیمان لرل داخل دي چې د مرګ څخه وروسته راځي، او د دغی د جملی څخه د قبر امتحان او عذاب او نعمتونه دي.

(۲) په تقدیر إیمان لرل په څلورو شیانو مشتمل دی:

۱- پدی إیمان لرل چې الله تعالی په هر شي په اجمالي او تفصیلي طریقه عالم دی.

۲- پدی إیمان لرل چې الله تعالی دا هر څه په لوح محفوظ کښې لیکلی.

۳- پدی إیمان لرل چې ټول کائنات (مخلوقات) د الله تعالی په اراده (مشیئت) موجودیږي.

۴- پدی إیمان لرل چې ټول کائنات (مخلوقات) د الله پیدا ایښت دی هم په اعتبار د ذاتونو او هم په اعتبار د صفتونو او حرکتونو سره.

❋ د إیمان په شپږو أرکانو باندي دلیل:

١- الله تعالى فرمائي: ﴿ لَّيْسَ ٱلْبِرَّ أَن تُوَلُّوا۟ وُجُوهَكُمْ قِبَلَ ٱلْمَشْرِقِ وَٱلْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ ٱلْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِٱللَّهِ وَٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَٱلْمَلَٰٓئِكَةِ وَٱلْكِتَٰبِ وَٱلنَّبِيِّۦنَ ﴾ [البقرة: ١٧٧].

ترجمه: نده نیکي (خالص) دا خبره چې وګرځوي مخونه خپل طرف د مشرق او د مغرب ته، خو لیکن نیکي د هغه چا ده چې إیمان یې راوړی وي په الله او په ورځ وروستني (د قیامت) او په ملائکو او کتابونو او پیغمبرانو.

٢- دا قول د الله تعالى: ﴿ إِنَّا كُلَّ شَىْءٍ خَلَقْنَٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ ﴾ [القمر: ٤٩].

ترجمه: یقیناً مونږ هر شی په انداز (تقدیر) پیدا کړی دی.

٣- او د سنت (حدیثو) څخه دلیل هغه دی چې په حدیث د جبریل ﷺ کښې راغلی، کله چې هغه د نبي ﷺ نه پوښتنه وکړه چې وویل: "أخبرني عن الإيمان؟ قال: "أن تؤمن بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وتؤمن بالقدر خيره وشره" {رواه مسلم}.

ترجمه: ماته خبر راکړه د إیمان په باره کښې؟ نو هغه ورته وویل: چې إیمان دا دی چې ته إیمان راوړی په الله تعالى، او د هغه په ملائکو او کتابونو او رسولانو (پیغمبرانو) او په ورځ وروستني (قیامت)، او د خیر او شر په تقدیر إیمان راوړي.

❋❋❋

إحسان

❋ د إحسان تعريف:

إحسان په لغت کښې د بدوالي مقابل دی.

او په شريعت کښې: د الله تعالی نه په پټه او ښکاره ويره کول.

❋ د إحسان أرکان – د إحسان يو رکن دی:

او هغه دا دی "أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك".

ترجمه: چې ته د الله تعالی داسي بندګي وکړی لکه ته چې هغه ويني که چيري ته هغه نه ويني نو هغه خو تا لره ويني.

❋ د إحسان قسمونه:

د إحسان دوه قسمونه دي:

۱- مخلوق سره إحسان کول: او دا په څلورو شيانو کښې وي:

أ- مال.

ب- جاه (مرتبه).

ج- علم.

د- بدن.

۲- دخالق په عبادت کښې إحسان کول، اوددی دوه مرتبې دی:

اولنى مرتبه: د مشاهدي مرتبه ده (أن تعبد الله كأنك تراه) چې د الله بندګي داسي وکړي لکه چې ته هغه ويني، او دا د دواړو مرتبو بهترينه مرتبه ده.

دوهمه مرتبه: د اطلاع او مراقبي مرتبه "فإن لم تكن تراه فإنه يراك" كه ته چيري هغه نه ويني نو هغه خو تا ويني.

* په إحسان باندي دليل:

١) د الله تعالى دا قول دى: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ مَعَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا وَّٱلَّذِينَ هُم مُّحۡسِنُونَ ﴿١٢٨﴾ ﴾ [النحل: ١٢٨].

ترجمه: بيشكه الله تعالى خاص ملګرى د هغو كسانو دى چې د الله څخه ويريږي، او د هغو كسانو چې خائسته كارونه كوي.

٢) د نبي ﷺ قول كله چې ترى جبريل ﵇ د إحسان په باره كښې پوښتنه وكړو " أن تعبد الله كأنك تراه، فإن لم تكن تراه فإنه يراك" {رواه مسلم}.

ترجمه: دا چې ته د الله تعالى داسى بندګي وكړى لكه چې ته هغه ويني، كه چيري ته هغه نه ويني نو هغه خو تا ويني.

***

د إسلام او إيمان او إحسان تر منځ علاقه(تعلق)

اول: کله چې دا درې واړه شیان په یو ځای ذکر کړی شي نو د هر یو لپاره بیا خاصه معنی وي:

أ- نو په إسلام سره یواځي ظاهري (ښکاره) عملونه مراد وي.

ب- او په إیمان سره غیبي (پټ) شیان مراد وي.

ت-او په إحسان سره د دین اوچته درجه مراد وي.

دوهم: کله چې دا درې واړه شیان یواځي یواځي ذکر شي:

أ- کله چې إسلام یواځي ذکر شي نو إیمانورپکي داخلیږي.

ب- کله چې إیمان یواځي ذکر شي نو إسلام ورپکي داخلیږي.

ت- کله چې إحسان یواځي ذکر شي، نو إسلام او إیمان دواړه ورپکي داخلیږي.

***

عبادت

❋ د عبادت تعريف:

عبادت په لغت کښې عاجزي او تابع کيدلو ته وائي.

او په شريعت کښې: دا يو جامع (شامل) نوم دی د هغه څه لپاره چې الله تعالی يې خوښوي، او هغه پرې راضي کيږي د ويناګانو او کارونو څخه که ښکاره وي، او که پټ وي.

❋ په مکلفينو باندې د شريعت مقرر شوو حکمونو ته د عبادت د نوم کيښودلو سبب:

دا ځکه چې دوي هغه مني او کوي يې، او دوي الله ته عاجزي کونکي او تابع کيدونکي دي.

❋ د عباد ت أرکان دري دي:

۱ - محبت (مينه) کول.

۲ - خوف (ويره) کول.

۳ - رجاء (اميد) لرل.

❋ د عبادت د صحيح والي او قبليدو شرطونه:

د عبادت دصحيح والي او قبليدو دوه شرطونه دي:

۱- اخلاص: دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿ وَمَآ أُمِرُوٓاْ إِلَّا لِيَعْبُدُواْ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ ﴾ [البينة: ٥].

ترجمه: او دوي ته امر نه ؤ كړى شوى مګر ددى چې بندګي وكړي الله لره چې خالص كونكي وي هغه لره بندګي.

۲- د پيغمبر ﷺ تابعداري: دليل پري د نبي ﷺ دا قول دى: "من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد" [متفق عليه].

ترجمه: چا چې يو عمل وكړو چې پدغه عمل باندي زمونږ حكم نه وي موجود نو دغه عمل مردود (نامنظور) دى.

❋ عبادت په دوه قسمه دى:

۱- عبادتِ كَوْنِي.

۲- عبادت شرعي.

❋ د عبادت كوني تعريف:

دا تابع كيدل دي د الله تعالى كَوْنِيْ امر (حكم) ته، او دا ټولو مخلوقاتو ته شامل دي، هيڅ يو كس تري نشي خارجيدلى، كه مؤمن وي كه كافر، كه نيك عمله وي او كه بدعمله وي.

دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿ إِن كُلُّ مَن فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ إِلَّآ ءَاتِى ٱلرَّحْمَٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾ ﴾ [مريم: ٩٣].

ترجمه: ندي ټول هغه چې په اسمانونو او ځمکو کښې دي مګر راتلونکي دي الله تعالى ته په بندګی سره.

❋ د شرعي عبادت تعريف: دا غاړه كيښودل دي د الله تعالى شرعي امر ته.

او دا عبادت خاص دی په هغه چا پوری چې د الله اطاعت کوي، او د هغه څه تابعداري کوي چې پيغمبرانو راوړي.

ددی عبادت دليل د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَعِبَادُ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلَّذِينَ يَمۡشُونَ عَلَى ٱلۡأَرۡضِ هَوۡنٗا ﴾ [الفرقان: ٦٣].

ترجمه: او خاص بندګان د الله تعالى هغه کسان دي چې ګرځي دوي په ځمکه باندي په نرمي (يعني په شرعي طريقي ژوند تيروي).

❋❋❋

د توحيد العبادت يوه مهمه قاعدة

❋ د قاعدي عبارت:

هر يو كار (عمل) چې دا ورپېكي ثابت وي چې دا عبادت دى، نو الله تعالى لپاره يې كول توحيد دى، او د بل چا لپاره يې كول الله تعالى سره شرك او هم مثله جوړول دي.

* ددى قاعدي دليل:

ددى قاعدي دليلونه ډير دي خو ځني ددغو دلائلو څخه د الله تعالى دا قول دى: ﴿وَٱعۡبُدُواْ ٱللَّهَ وَلَا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗا﴾[النساء: ٣٦].

ترجمه: الله لره بندګي خاص كړئ، او هغه سره هيڅ قسم شرك مه كوئ.

او دالله تعالى دا قول دى: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّآ إِيَّاهُ﴾[الإسراء: ٢٣].

ترجمه: او فيصله كړى رب ستا چې بندګي به نه كوئ مګر يواځي د الله تعالى.

او د الله تعالى دا قول دى: ﴿قُلۡ تَعَالَوۡاْ أَتۡلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمۡ عَلَيۡكُمۡۖ أَلَّا تُشۡرِكُواْ بِهِۦ شَيۡـٔٗا﴾[الأنعام: ١٥١].

ترجمه: او وايه ورته راشئ چې ولولم تاسي ته هغه چې حرام كړي رب ستاسي په تاسي هغه دا چې الله تعالى سره هيڅ قسم

شرك مه كوئ.

❋ مثالونه:

١- دعاء عبادت دی، د الله تعالی څخه يې دبل چا نه غوښتل شرك دی.

٢- خوف (ويره) كول عبادت دی،د الله تعالی څخه بغير د بل چا نه ويره كول شرك دی.

٣- ذبحه (حلالكه) عبادت دی،د الله تعالی څخه بغير د بل چا لپاره ذبحه (حلالكه) كول شرك دی.

۴- نذر (منخته) عبادت دی،دالله تعالی څخه بغير د بل چا لپاره منخته كول شرك دی.

❋❋❋

د محبت قسمونه

محبت څلورو قسمونو ته تقسیمیږي:

(۱) هغه محبت چې عبادت دی:

* ا ودا الله تعالی سره محبت کول دي.

* او د هغه څه سره محبت کول دي چې الله تعالی ورسره محبت کوي.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَشَدُّ حُبًّا لِّلَّهِ﴾ [البقرة: ١٦٥].

ترجمه: او هغه کسان چې إيمان لري ډير زيات محبت کوي د الله تعالی سره.

(۲) هغه محبت چې شرك دی:

او هغه د غير الله سره محبت كول دي، سره د عاجزی او تعظيم كولو څخه دغه محبوب ته پداسی طريقه چې د الله تعالی نه علاوه د بل چا لپاره دغه تعظيم او عاجزي لائق نه وي.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَمِنَ ٱلنَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِن دُونِ ٱللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ ٱللَّهِ﴾ [البقرة: ١٦٥].

ترجمه: ځني د خلکو څخه هغه څوك دي چې الله تعالى سره نور شريکان جوړوي چې هغوي سره محبت کوي د الله تعالى د محبت پشان.

(۳) هغه محبت چې ګناه ده:

او هغه لکه د ګناهونو او بدعتونو او حرامو کارونو سره محبت کول شو:

او دليل پري د الله تعالى دا قول دی: ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ يُحِبُّونَ أَن تَشِيعَ ٱلْفَٰحِشَةُ فِى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝١٩ ﴾ [النور: ١٩].

ترجمه: بيشکه هغه کسان چې خوښوي خوريدل د بدکارۍ په مسلمانانو کښې، د هغوي لپاره دردونکی عذاب دی په دنيا او آخرت کښې، او الله تعالى پوهيږي، او تاسي نه پوهيږئ.

(۴) هغه محبت چې طبيعي محبت دي:

لکه د اولاد او اهل (کور والو) او ځان سره، او دا رنګ د نورو شيانو سره محبت کول، او دا محبت (مينه) کول جائز دي.

او دليل پری د الله تعالى دا قول دی: ﴿ زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ ٱلشَّهَوَٰتِ

مِنَ ٱلنِّسَآءِ وَٱلْبَنِينَ وَٱلْقَنَٰطِيرِ ٱلْمُقَنطَرَةِ مِنَ ٱلذَّهَبِ وَٱلْفِضَّةِ وَٱلْخَيْلِ ٱلْمُسَوَّمَةِ وَٱلْأَنْعَٰمِ وَٱلْحَرْثِ ۗ ذَٰلِكَ مَتَٰعُ ٱلْحَيَوٰةِ ٱلدُّنْيَا ۖ وَٱللَّهُ عِندَهُۥ حُسْنُ ٱلْمَـَٔابِ ﴿١٤﴾ ﴾ [آل عمران: ١٤].

ترجمه: خائسته کړی شوی خلکو ته محبت د هغه څه چې نفس يې غواړي د زنانو او ځامنو څخه، او خزانې جمع کړی شوي د سرو زرو، او سپينو زرو څخه، او خائسته اسونو او څارويو او فصلونو سره، دا لږه مزه د دنيا د ژوند ده، او د الله سره ډير ښه ځای د ورګرځيدلو دی.

❋❋❋

الخوف (ويره)

❋ د خوف (ويري) تعريف:

تعريف يې: دا داثر قبلول دي چې حاصليږي په توقع د هغه کښې هلاکت يا ضرر يا تکليف وي.

❋ د ويري قسمونه:

۱- هغه ويره چې لوي شرك دی.

او دا د پټی ويره ده، او هغه دا چې د غير الله څخه په هغه څه کښې ويره وکړي شي، چې د الله تعالی څخه غير بل څوك په هغه قادر نه وي.

او دليل پری د الله تعالی دا قول دی: ﴿فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ﴾ [آل عمران: ۱۷۵].

ترجمه: پس ويره مه کوئ ددوي څخه او ويريږئ زما څخه که تاسي مؤمنان يې وي.

۲- هغه ويره چې حرامه ده:

او هغه دا چې د خلکو د ويري يو واجب پريږدي، يا يو حرام کار وکړي.

او دليل پری د الله تعالی دا قول دی: ﴿فَلَا تَخْشَوُا ٱلنَّاسَ وَٱخْشَوْنِ﴾ [المائدة: ٤٤].

ترجمه: پس د خلکو څخه ویره مه کوئ او خاص زما څخه وویریږئ.

۳- جائزه ویره:

او هغه طبعي ویره ده؛ لکه د زمري څخه ویره کول، یا د دوشمن او یا ظالم بادشاه څخه ویره کول، او یا دارنګه نور.

اودلیل پري دالله تعالی دا قول دی: ﴿فَأَصْبَحَ فِي ٱلْمَدِينَةِ خَآئِفًا يَتَرَقَّبُ﴾ [القصص: ١٨].

ترجمه: نو صباح یې کړو په ښارکښې په ویره چې انتظار یې کولو.

۴- هغه ویره چې عبادت دی:

او هغه د الله تعالی څخه یواځي ویره کول دي.

اودلیل پري د الله تعالی داقول دی: ﴿وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِۦ جَنَّتَانِ ﴿٤٦﴾﴾ [الرحمن: ٤٦].

ترجمه: او د هغه چا لپاره چې رب ته د پیش کیدو ویره ورسره وي قسما قسم جنتونه دي.

❋ د الله تعالی څخه د خوف (ویري) قسمونه:

د الله تعالی څخه د خوف (ویري) دوه قسمونه دي:

۱- خوف محمود (ستایلي شوي ویره):

او دا هغه ویره ده چې ستا او د الله څخه د مخالفت کولو تر منځ حائل (مانع) کیږي، نو د واجباتو په اداء کولو او محرماتو څخه په ځان ساتلو درباندي باعث کیږي.

۲- خوف غیر محمود (نه ستایلي شوي ویره):

او دا هغه ویره ده چې بنده لره د الله د رحمت څخه په نا امیدی کولو باعث ګرځي (یعني بنده د الله د رحمت څخه مایوس کوي).

❋❋❋

رجاء (امید لرل)

❋ د رجاء (امید) تعریف: د توقع او طمع او امید او د محبوب شي انتظار کولو په معنی راځي.

❋ د رجاء (امید) قسمونه:

د رجاء (امید) دري قسمونه دي:

۱- رجاء (امید) عبادت دی: او هغه یواځي د الله تعالی (وحده لا شریك له) څخه امید ساتل، او دا په دوه قسمه ده:

أ- رجاء محمود (ستائلي شوي امید): اودا هغه امید دی چې عمل او د الله اطاعت ورسره ملګری وي.

ب-رجاء مذموم (بدامید): اودا هغه امیددی چې بغیرد عمل څخه وي، او دا تمنی او دوکه ده.

۲- رجاء (امید) شرکي: او هغه د غیر الله څخه د هغه شي امید ساتل چې د الله څخه غیر د هغه څوك مالك (اختیار مند) نه وي.

۳- طبعي رجاء (امید) لکه ته د یو چا څخه د هغه شي امید وکړي چې هغه یې مالك وي، او قدرت پري لري: لکه ته چاته ووائي: ستا څخه د حاضریدلو امید لرم.

❋ په رجاء (امید) باندي دلیل د الله تعالی دا قول دی: ﴿فَمَن يَرْجُواْ لِقَآءَ رَبِّهِۦ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَٰلِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِۦٓ أَحَدًۢا﴾ [الکهف: ۱۱۰].

ترجمه: پس څوك چې امید ساتي د خپل رب د ملاقات؛ نو عمل دي وکړي نیك عمل، او نه دي شریکوي په عبادت (بندګی) د رب خپل کښې هیڅوك.

❋❋❋

توکل (په الله تعالی ځان سپارل)

✵ د توکل تعریف: توکل په لغت کښې سپارلو او اعتماد کولو ته وائي.

او په شریعت کښې: یواځي په الله تعالی باندي د زړه اعتماد دی.

✵ شرعي توکل: هغه دی چې دری شیان پکې موجود وي:

١- په الله تعالی باندي ریښتنی او حقیقي اعتماد.

٢- په الله تعالی باندي بروسه کول، او ددی عقیده لرل چې ټول کارونه د الله تعالی په لاس کښې دی.

٣- د هغو اسبابو کول چې جائز وي.

✵ د توکل قسمونه دري دي:

١- د عبادت توکل: او دا هغه توکل (اعتماد) دی چې یواځي په الله تعالی باندي وي.

٢- د شرك توکل؛ لکه په غیر الله باندي اعتماد کول په هغه څه کښې چې هغه د الله تعالی د خصوصیاتو څخه وي.

او یا لکه په اسبابو باندي په کُلي او یا جزئي توګه اعتماد کول.

٣- هغه توکل چې هغه توکیل دی: او هغه دا چې ته يو کس د خپل ځان څخه نائب مقرر کړي چې ستا په ځای هغه کار کوي چې هغه پرې قدرت لري، او دا جائز دی.

* د توکل (اعتماد) او توکيل تر منځ فرق دا دی چې:

توکل د زړه پټ عمل دی.

او توکيل: ښکاره عمل دی.

* په توکل باندې دليل د الله تعالى دا قول دی: ﴿ وَعَلَى ٱللَّهِ فَتَوَكَّلُوٓاْ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴾ [المائدة: ٢٣].

ترجمه: او خاص په الله باندې توکل وکړي (ځان وسپاري) که تاسي مؤمنان يې وی.

***

دعاء

❋ دعاء عبادت دی:

دعاء د عبادتونو مهم قسم دی؛ ځکه نبي ﷺ فرمائي: "الدعاء هو العبادة" [رواه الترمذي].

ترجمه: دعاء چې ده همدا عبادت دی.

او الله تعالى فرمائي: ﴿ وَأَنَّ ٱلْمَسَٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ ﴾ [الجن: ١٨].

ترجمه: بیشکه مسجدونه (جوماتونه) د الله لپاره دي نو پدی کښې د عاء مه غواړئ الله سره د بل چا څخه.

❋ د عبادت قسمونه:

عبادت په دوه قسمه دی:

١- دعبادت دعاء: او ددی څخه مقصد هر هغه عمل دی چې په هغه سره بنده د خپل رب عبادت کوي، مثال لکه: لمونځ کول، حج کول، صدقه (خیرات) کول، روژه نیول.

دیته د دعاء ویلو سبب: ځکه چې پدي کښې د طلب (غوښتنی) معنی ده، ګویا کي انسان چې کله دا عملونه کوي نو د الله څخه دا غواړي چې په ما رحم وکړي، او ما جنت ته داخل کړي.

٢- دغوښتنی دعاء: او د دی څخه مقصد هغه دعاء ده چې په

هغي كښې غوښتنه او طلب وي، مثال لكه: دا وينا: "اللهم ارحمني رب اغفرلي" يا الله ته په ما رحم وكړى، او ماته بخښنه وكړى.

❋ د الله تعالى نه علاوه د بل چا څخه دعاء غوښتل:

دعاء عبادت دى نو چا چې د بل چا څخه دعاء وغوښتله نو دا مشرك او كافر دى.

او دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿وَمَن يَدْعُ مَعَ ٱللَّهِ إِلَـٰهًا ءَاخَرَ لَا بُرْهَـٰنَ لَهُۥ بِهِۦ فَإِنَّمَا حِسَابُهُۥ عِندَ رَبِّهِۦٓ ۚ إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴿١١٧﴾﴾ [المؤمنون: ١١٧].

ترجمه: او چا چې رامدد شه وويلو الله تعالى سره بل مددګار ته (چې إله يې ګڼي) چې دى لره پر هغه هيڅ دليل نشته نو يقيناً پوره حساب دده د رب سره دى، يقينا نشي كاميابيدى كافران.

❋❋❋

الرقى ـ دمونه ـ

❋ د رقى (دمونو) تعريف: رقى (دمونه) په لغت کښې د رُقية جمع ده، او دا په معنى د پناه نيولو دى.

او په شريعت کښې: دا آياتونه او ذکرونه او دعاګاني دي چې په مريض باندې لوستل کيږي.

❋ د رقى (دمونو) قسمونه:

دمونه په دوه قسمه دي:

١- جائز دمونه.

٢- ناجائز دمونه.

❋ جائز (روا) دمونه هغه دي چې درى شرطونه پکې موجود وي د علماؤ پدى اتفاق (اجماع) دى:

١- دا چې په واضح اوصفا عربي ژبه باندې وي، او معنى يې معلومه وي.

٢- دا چې د الله تعالى په کلام باندې وي، او يا د هغه په نومونو او صفتونو باندې وي.

٣- دا چې په کلي طريقه به په دمونو اعتماد نه کوي، بلکي دا

عقيده به ساتي چې دم پخپله اثر نه کوي، بلکي د الله تعالی په تقدير باندي کوي.

⁕ ناجائز (ناروا) دمونه: او دا هغه دمونه دي چې د جائز دمونو د شرطونو څخه پکي يو شرط يا زيات نه وي موجود.

* په دمونو باندي د سنت (حديثو) څخه دليل: د پيغمبر ﷺ دا قول دی: "إن الرقى والتمائم والتولة شرك" [رواه أحمد وأبو داود].

ترجمه: بيشکه دم درهي او تعويذونه او کوډې جادو شرك دی.

او د پيغمبر ﷺ دا قول دی: "أعرضوا عليَّ رقاكم، لا بأس بالرقى ما لم يكن فيه شرك" [رواه مسلم].

ترجمه: ماته خپل دمونه پيش کړي، په دم کولو کښې څه باك نشته تر څو چې په کښې شرك نه وي.

⁕⁕⁕

التمائم (تعويذونه)

✽ د تمائم (تعويذونو) تعريف: تمائم په لغت کښې جمع د تميمة ده.

او په اصطلاح کښې: هغه شي ته ويل کيږي چې د ماشومانو يا د نورو په غاړه کښې زوړندولی شي د نظر دفعه کولو لپاره.

✽ د تمائم (تعويذونو) قسمونه:

تمائم (تعويذونه) په دوه قسمه دي:

١- هغه تعويذونه چې د قرآن او يا د پيغمبری دعاگانو څخه وي، نو صحيح دا ده چې دا منعه دي له دری وجو څخه:

أ- د تعويذونو څخه د عامي نهي (منعي) په وجه، او داسي يو څه وجود نلري چې دغه منعه خاص کړي.

ب-د تعويذ د بندش په وجه؛ ځکه ددی زوړندول د هغو تعويذونو زوړندولو ته لاره هواره وي چې هغه روا نه دي.

ج- ځکه چې کله ددی تعويذونو زوړندونکي قضاء حاجت ته ځي نو خامخا به ددی تعويذونو سپکاوي تري کيږي.

٢- هغه تعويذونه چې د قرآن او پيغمبری دعاگانو څخه علاوه د بل شي څخه وي.

لکه هغه تعویذونه چې د پیریانو او شیطانانو نومونه ورپکي طلاسم (نقش) وي چې معنی یې نه وي معلومه نو دا قسم تعویذونه په قطعي صورت حرام دي، او دا شرکي تعویذونه دي؛ ځکه پدي کښې په غیر الله پوری تعلق لرل دي.

✵ نو خلاصه دا شوه:

چې تعویذونه ټول حرام دي که هغه د قرآن څخه وي، یا د بل کوم شي څخه وي، او که د قرآن څخه په بل شي وي نو بیا دغه حرام او شرك دی.

او دلیل پری د نبي ﷺ دا قول دی: "إن الرقى والتمائم والتولة شرك" [رواه أحمد وأبو داود].

ترجمه: بیشکه دم درهي او تعویذونه او کوډي جادو شرك دی.

✵✵✵

التبرك (بركت حاصلول)

❋ د تبرك معنى: تبرك په لغت کښې ډيروالي او ثابتوالي د يو شي ته ويل کيږي.

او په شريعت کښې: د برکت او اميد طلب کولو، او د هغه د اميد ساتني او عقيدي لرلو ته وائي.

❋ د تبرك (برکت حاصلول) قسمونه:

د تبرك (برکت حاصلولو) دوه قسمونه دي:

١- جائز تبرك (برکت حاصلول).

٢- ممنوع تبرك (برکت حاصلول).

❋ **اول قسم:** جائز تبرك (برکت حاصلول):

١- د نبي ﷺ په ذات باندي تبرك حاصلول، يا په هغه شي باندي چې د هغه د جسم (بدن) څخه جدا شوي وي.

او دا قسم تبرك د نبي ﷺ په ژوندانه پوري خاص دى فقط.

٢- په هغه جائزو اقوالو (ويناګانو) او اعمالو (کارونو) باندي تبرك (برکت طلب کول) چې کله بنده هغه وکړي نو هغه ته خير او برکت حاصليږي.

لکه: د قرآن کریم لوستل، یا د الله تعالی ذکر کول، او یا د علم مجلسونو ته حاضریدل شو.

۳- په هغو ځایونو باندي تبرك (برکت حاصلول) چې په هغه ځایونو کښې الله تعالی برکت اچولي وي،لکه مساجد (جوماتونه) او د نورو ځایونو څخه مکه او مدینه او شام شو.

او پدی تبرك باندي مقصد: د نیکو اعمالو کول،او الله تعالی لره پکی هغه عبادتونه کول چې هغه جائز وي، او پدی تبرك باندي د دغو دیوالونه او ستنو مسحه کول (لاس ورسره لږول) مقصد نه دی.

۴- تبرك (برکت) طلب کول په هغو زمانو (وختونو) سره چې الله تعالی هغه په زیات فضل او برکت خاص کړی دی.

لکه د رمضان میاشت، او د ذوالحجة (د غټ اختر) د میاشتي لس (اوليني) ورځي، او ليلة القدر، او د شپې آخري دريمه حصه.

او پدی سره به تبرك (برکت حاصلول) پدغو وختونو کښې د خير په کارونو کولو سره وي، او په جائز عبادتونو کولو سره الله تعالی لپاره.

۵- تبرك (برکت حاصلول) په هغو خوراکونو سره چې الله

تعالی په هغو کښې برکت اچولي دي.

لکه د زیتونو (خونانو) تیل، شهد، شوده، حبة السوداء (توره دانه) د زمزم اوبه[۱].

❋ **دوهم قسم:** تبرك (برکت طلب کول) چې هغه ممنوع دي:

۱- هغه ممنوع تبرك دي چې په ځایونو او بې روح شیانو باندي طلب کول کیږي، لکه: لاس لږول د هغو ځایونو په دیوالونو باندي چې په شریعت کښې د هغو ځایونو برکت ثابت وي، یا ددغو ځایونو کړکې او ستنې ښکلول، یا ددغو ځایونو خاوري دروغتیا لپاره استعمالول.

❋ د نیکانو خلکو په قبرونو او دربارونو باندي تبرك (برکت طلب کول).

❋ په هغو ځایونو تبرك (برکت طلب کول) چې د تاریخي واقعاتو سره تړاو لري، لکه د پیغمبر ﷺ د پیدائش ځای، یا غار حراء، یا غار ثور.

۲- ناجائز هغه ممنوع تبرك دی چې په زمانو (وختونو) باندي

---

(۱) یوه فائده: د زمزم د اوبو برکت د یو ځای څخه بل ځای ته په وړلو نه ختمیږي او دا صحیح خبره ده.

طلب کول کېږي:

❋ د ناروا کارونو او د ځان نه جوړ کړی شوي عبادتونو کول دي په هغو زمانو (وختونو) کښې چې په شريعت کښې د هغو برکت ثابت وي.

❋ په هغو زمانو (وختونو) تبرك طلب کول چې په شريعت کښې په دغو وختونو کښې تبرك نه وي ثابت، لکه د پیغمبر ﷺ د پيدائش په ورځ، د اسراء او معراج په شپه، اود شعبانِ د مياشتي په پنځلسمه شپه، او يا په هغو ورځو او شپو چې د تاريخي واقعاتو ياداشت سره تړلي وي.

٣- هغه ممنوع تبرك دی چې د نيك عملو خلکو په ذواتو باندي طلب کېږي، او يا د هغوي په پاتي شوو شيانو باندي.

❋ د انسانانو څخه د هيچا په ذات (بدن) تبرك طلب کول ندي جائز غير د نبي ﷺ د ذات (بدن)، او د هغه د آثارو څخه، خو دا هغه پوري خاص دي، او خاص د هغه په ژوند کښې فقط.

❋ د تبرك په بابله ځني مهم ضوابط او قواعد (قوانين):

١- تبرك (برکت طلب کول) عبادت دي، او اصل په عبادتونو کښې منعه والي دي تر هغي چې ددغه عبادت په جائزوالي يو

دليل راشي.

٢- برکتونه ټول يواځې دالله لطرف نه دي، او هغه د برکتونو مالك (اختيار مند) او د برکتونو ورکونکې دي، نو د بل چا څخه يې غوښتل ندي جائز.

٣- د کومو شيانو برکت چې ثابت دي نو په هغو شيانو باندي تبرك (برکت طلب کول) صرف په الله او رسول باندي إيمان لرونکي موحد ته فائده ورکوي.

۴- تبرك (برکت طلب کول) په هغو شيانو چې په شريعت کښې د دغو شيانو برکتي والي ثابت وي پکار ده چې په جائزو طريقو باندي وشي، او د ځان څخه پکي هغه هيئتونه او طريقي جوړي نه کړي شي کومي چې مخکنو سلفو (د دين مشرانو) ندي کړي.

***

د اسبابو په بابله مهمي قاعدې

۱- د اسبابو استعمالونکي لره پکار دي چې اعتماد (بروسه) په الله تعالی باندي وکړي نه په سبب باندي؛ ځکه الله تعالی د اسبابو جوړونکي او پيداکونکي دی.

۲- د اسبابو استعمالونکي لره پدی پوهيدل پکار دي چې دا اسباب د الله تعالی په قضاء (فيصلي) او تقدير (اندازي) پوري تړل شوي.

۳- د يو شي د سبب ثابتولو دوه طريقي دي:

اول: په شريعت کښې د يو شي د سببوالي معلومول، مثال يې لکه: شهد سبب د شفاء (روغتيا) دی، دليل پری د الله تعالی دا قول دی: ﴿فِيهِ شِفَآءٌ لِّلنَّاسِ﴾ [النحل: ٦٩].

ترجمه: پدی شهدو کښې دوائي ده لپاره د خلکو.

دوهم: د يو شي سببوالي د تجربي اوتقدير څخه معلومول. ددی مثال لکه: اور سبب د سوزولو دی.

خو لکن د تجربي څخه د يو شي د سبب ثابتولو لپاره ضروري ده چې دا سببوالي د هغه شي څخه سمدستي وروسته ښکاره

ثابتيږي؛ ځکه هغه ثابتوالي چې ښکاره نه وي کله هسي دعوی کول وي، او کله وهم کول وي، لکه دا خيال کول چې د کړۍ اچول نظر (سترګو لګيدل) دفعه کوي.

***

توسل (وسیله نیول)

❋ د توسل تعریف:

توسل په لغت کښې د وسیلې څخه اخستل شوی، او دا هر هغه شي ته ویل کیږي چې په هغه سره یو شي ته رسیدل، او نزدیکت کیدای شي.

او په اصطلاح کښې: دا د یو مشروع (روا) سبب استعمالول دي چې الله تعالی ته نزدي کول کوي.

❋ د توسل قسمونه:

د توسل دوه قسمونه دي:

۱) جائز توسل (وسیله نیول).

۲) ممنوع توسل (وسیله نیول).

❋ جائز توسل په درې قسمه دی:

۱- د الله تعالی د نومونو څخه په یو نوم، او یا د هغه د صفتونو څخه په یو صفت باندي توسل (وسیله نیول) کول.

۲- په نیك عمل باندي توسل (وسیله نیول) کول چې دعاء کونکي یې وکړي.

۳- د یو ژوندي نیك عمله سړي په دعاء توسل (وسیله نیول) کول.

❋ممنوع (ناجائز) توسل:

دا هر هغه توسل دی چې په جائز توسل کښې د ذکر شوو دری شیانو څخه علاوه په بل شي باندي وسیله نیول شوي وي.

له دغی د جملي څخه:

۱- الله تعالی ته توسل (وسیله نیول) دي د اشخاصو په حق یا جاه (مرتبه) باندي.

۲- د اولیاؤ او صالحینو لپاره دعاء او منخته کول.

۳- د اولیاؤ د روحونو لپاره ذبحه (حلالکه) کول، او د هغوي د قبرونو چاپیره کښیناستل.

❋❋❋

د غير الله لپاره ذبحه (حلالکه) کول

❋ د ذبحي تعريف:

ذبحه (حلالکه) په لغت کښې شلولو ته وائي، يا هغه څه ته چې په دی دلالت کوي.

او په اصطلاح کښې: د روح (ساه) ويستل، او د ويني تويول دي، په يوي مخصوصه طريقه د تعظيم او نزديکت په خاطر.

❋ د حلالکي قسمونه:

د حلالکي دری قسمونه دي:

۱- هغه حلالکې چې شريعت مقرر کړي وي.

۲- مباح (روا) حلالکې.

۳- شرکي حلالکې.

❋ اول: په شريعت کښې مقرر کړی شوی حلالکې، لکه:

۱- د لوي اختر قرباني.

۲- الله تعالی لپاره د نذرونو (منختي) حلالکي.

۳- د حج د (هدي) قرباني حلالکه.

۴- په حج او عمره کښې د فدي حلالکه.

۵- د ماشوم د پيدايش څخه وروسته د عقيقي کولو حلالکه.

۶- د صدقي (خيرات) حلالکه چې الله ته پرې ځان نږدې کولې شي.

۷- د ميلمه د عزت کولو لپاره حلالکه.

✵ **دوهم قسم:** مباح (جائز) حلالکې، لکه:

۱- د غوښې خرڅولو لپاره دقصاب حلالکه.

۲- دغوښې خوړلو لپاره حلالکه کول.

✵ **دريم قسم:** شرکي حلالکې، لکه:

۱- د بوتانو لپاره حلالکه کول.

۲- د پيريانو لپاره حلالکه کول.

۳- د ګمبتونو او دربارونو او قبرونو لپاره حلالکه کول.

۴- په نوي استوګن ځای کښې د اوسيدو څخه مخکې د پيريانو څخه د ځان ساتنې (پناه) په خاطر حلالکه کول.

۵- د واده د ناوي او هلك کور ته د ننوتلو په وخت حلالکه کول او د ځاروي په وينه د دغو د وارو پيادل تلل.

۲- د الله تعالی لپاره حلالکه کول خو لیکن د غیر الله نوم پري اخستل.

❋ خلاصه دا چې:

۱- ذبحه (حلالکه) عبادت دی د الله تعالی، نو د بل چا لپاره يې کول ندي جائز.

او دلیل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿ قُلۡ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحۡيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَٰلَمِينَ ١٦٢ ﴾ [الأنعام: ١٦٢].

ترجمه: ووايه: يقيناً لمونځ زما او مالي عبادت زما، او ژوند او مرګ زما، خاص الله لره دي چې رب د مخلوقاتو دی.

۲- د غیر الله لپاره ذبحه (حلالکه) کول غټ شرك ګڼل کیږي، او کونکي يې لعنتي دی.

اودلیل پري د پیغمبر ﷺ دا قول دی: "لعن الله من ذبح لغير الله" [رواه مسلم].

ترجمه: الله تعالی لعنت کړی په هغه چا چې د الله تعالی څخه غیر بل چا لپاره ذبحه (حلالکه) کوي.

❋❋❋

النذر لغیر الله (د الله تعالی څخه غیر د بل چا لپاره منخته کول)

❋ د نذر تعریف: نذر په لغت کښې: لازمولو ته ویل کیږي.

او په شریعت کښې: لازمول د مکلف دي په خپل ځان باندي هغه اطاعت لره چې په هغه لازم نه وي، د هغه چا د تعظیم کولو په خاطر چې دا د هغه لپاره په ځان نذر (منخته) مني.

❋ نذر (منخته) د الله تعالی لپاره عبادت دی.

نو پدی ځان پوهه کړه چې هر کله عبادت دی؛ نو د الله تعالی نه غیر بل چا لپاره نذر (منخته) کول ندي پکار، او چا چې د الله نه غیر بل چا لپاره نذر (منخته) ومنلو نو دی لوي شرک وکړو، الله تعالی فرمائي: ﴿يُوفُونَ بِالنَّذْرِ﴾ [الإنسان: ٧].

ترجمه: دوي پوره والي کوي په خپلو منختو.

نو چا چې د غیر الله لپاره منخته ومنله نو ده لره دغه نذر (منخته) پوره کول ندي جائز.

❋ نذر (منخته) کله شرك دی؟

کله چې انسان په خپل ځان باندي د غیر الله لپاره د هغه د تعظیم کولو او هغه ته د ځان نزدي کولو په خاطر نذر (منخته) ومني، او ددی د جملي څخه د مثال په ډول دا هم دي:

١ - چې دا ووائي: که الله تعالی زما مریض (بیمار) ښه کړو نو فلاني ولي د قبر لپاره دومره ګډې یا بزې یا دومره مال شو.

٢ - چې دا ووائي: که زما بچي وشو نو د فلاني ولي لپاره به د هغه د قبر په خوا کښې زه ذبحه (حلالکه) کوم.

٣ - چې دا ووائي: د فلاني ولي یا جني (پیري) په ما باندي نذر (منخته) ده چې دری ذبحي (حلالکي) به کوم.

۴ - د بوتانو لپاره نذر (منخته) کول.

۵ - د لمر یا سپوږمۍ لپاره نذر (منخته) کول.

❋❋❋

الاستعانة (كومك غوښتل) الاستغاثة (پرياد رسي طلب كول) الاستعاذة (پناه غوښتل):

❋ ددى الفاظو معناګانې:

الاستعانة: مدد غوښتلو ته وائي.

الاستغاثة: د سختى لري كولو لپاره كومك غوښتلو ته وائي.

الاستعاذة: د پناه غوښتلو ته وائي.

❋ دليل پدى چې دا دري واړه شيان عبادت دي:

(أ) استعانة: دليل پرى د الله تعالى دا قول دى: ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۝٥﴾ [الفاتحة: ٥].

ترجمه: خاص تاله بندګي كوو، اوخاص ستا څخه مدد غواړو.

(ب) الاستغاثة: دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ﴾ [الأنفال: ٩].

ترجمه: كوم وخت چې تاسي پرياد كولو خپل رب ته پس قبوله كړه هغه دعاء ستاسي.

(ج) الاستعاذة: دليل پري د الله تعالى دا قول دى: ﴿قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ۝١﴾ [الناس: ١].

ترجمه: او ووايه: پناه غواړم د خلکو په رب باندي.

❋ دغیرالله څخه د استعانة (مدد غوښتلو) او استغاثه (پریا درسي طلب کول) او استعاذة (د پناه غوښتلو) حکم په دوه قسمه دی:

١- جائز دی: کله چې ورپکي شرطونه موجود وي، چې هغه څلور شرطونه دي.

أ- دوه شرطونه د هغه شي سره تعلق لري په کوم شي سره چې استعانة او استغاثة او استعاذة طلب کولي شي، او هغه:

١- دا چې دغه شي به دالله تعالی د خصوصیتونو څخه نه وي.

٢- دا چې مخلوق به په دغه شي باندي قادر وي.

ب- دوه شرطونه د هغه چا سره تعلق لري د چا څخه چې استعاذة پناه طلب کړي شوي وي، یا د هغه څخه استعانة او استغاثة طلب کړی شوي وي، او هغه دا چې:

١- دغه به ژوندي وي.

٢- بل دا چې حاضر به وي.

٢- شرکي استعانة او استغاثة او استعاذة، او هغه دا چې د مخکنیو تیرو شوو شرطونو څخه پکي یو شرط کم وي.

❋❋❋

الشفاعة (سفارش)

❋ د شفاعت تعريف:

شفاعت په لغت كښي مصدر دی د (شفع يشفع شفاعة) كله چې دوه شيان يو بل سره يوځائي كړي شي، او شفع (جفت) مقابل د وتر (تاق) دی.

او په اصطلاح كښې: د بل چا لپاره واسطه كول د هغه د فائدي لپاره، او يا د هغه څخه د ضرر دفعه كولو لپاره.

❋ د شفاعت (سفارش) قسمونه:

١- نفي كړی شوي شفاعت (سفارش).

٢- ثابت كړی شوي شفاعت (سفارش).

❋ نفي كړی شوي شفاعت (سفارش):

أ- د نفي كړی شوي شفاعت (سفارش) تعريف: دا هغه شفاعت (سفارش) دی چې الله تعالی نه غير د بل چا څخه غوښتلي شي، په هغه شي كښې چې د الله تعالی څخه غير پري بل څوك قادر نه وي.

ب- ددی شفاعت (سفارش) دليل د الله تعالی دا قول دی:

﴿ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَنفِقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰكُم مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ لَّا بَيۡعٞ فِيهِ وَلَا خُلَّةٞ وَلَا

﴿شَفَٰعَةٞۗ وَٱلۡكَٰفِرُونَ هُمُ ٱلظَّٰلِمُونَ ٢٥٤﴾ [البقرة: ٢٥٤].

ترجمه: اى إيمان والو صدقه وركوئ د هغه څه نه چې در كړى مونږ تاسي ته مخكي له دى څخه چې راشي ورځ د قيامت نه به وي خرڅول په هغي كښې، او نه دوستانه، او نه به سفارش وي (كافرانو لره) او كافران چې دي همدوي ډير زيات ظالمان دي.

* ثابت كړى شوي شفاعت (سفارش):

أ- د ثابت كړى شوي شفاعت (سفارش) تعريف: دا هغه شفاعت دى چې د الله تعالى څخه غوښتلي شي.

ب- ددى شفاعت شرطونه:

١- د الله له طرف نه شفاعت كونكي (سفارشي) ته د سفارش كولو اجازت كول.

٢- د الله تعالى راضي كيدل د شفاعت كونكي (سفارشي) او د هغه چا څخه چې هغه لره سفارش غوښتى شي.

ج- ددى شفاعت (سفارش) دليل د الله تعالى دا قول دى: ﴿مَن ذَا ٱلَّذِي يَشۡفَعُ عِندَهُۥٓ إِلَّا بِإِذۡنِهِۦ﴾ [البقرة: ٢٥٥].

ترجمه: څوك دى چې شفاعت (سفارش) وكړي د الله په نزد،

مګر د هغه په اجازت.

او د الله تعالى دا قول: ﴿ وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ لَا تُغۡنِي شَفَٰعَتُهُمۡ شَيۡـًٔا إِلَّا مِنۢ بَعۡدِ أَن يَأۡذَنَ ٱللَّهُ لِمَن يَشَآءُ وَيَرۡضَىٰٓ ﴾ [النجم: ٢٦].

ترجمه: او ډير ملائك شته په اسمانونو کښې چې فائده نشي ورکولي سفارش ددوي هيڅ فائده مګر وروستو له دينه چې اجازت وکړي الله تعالى هغه چا ته چې خوښ او رضاء يې شي.

❋ په شفاعت باندي د ژوندي قدرت لرونکي شخه د شفاعت (سفارش) غوښتلو حکم:

١- که د ژوندي شخه د يو جائز او مباح کار په باره کښې شفاعت وغوښتل شي چې هغه پري قادر وي؛ نو دا جائز دى، او دا د يو بل سره د کومك او د خير په کار کښې د مدد کولو د جملي شخه دى.

٢- او که د هغه شخه د هغه کار طلب کوي چې د الله تعالى شخه غير پري بل څوك قدرت نه لري نو دا قسم شفاعت (سفارش) شرك دى.

❋ ❋ ❋

د قبرونو زيارت کول

د قبرونو زيارت کول په درى قسمه دى:

۱- روا او جائز زيارت.

او ودا د قبرونو زيارت کول دي.

أ- د آخرت رايادلو په خاطر.

ب- په قبرونو والو باندي د سلام کولو لپاره د قبرونو زيارت کول.

ج- د قبرونو والو لپاره د دعاء غوښتلو په خاطر د قبرونو زيارت کول.

۲- بدعي زيارت يعني چې په شرعي طريقه نه وي، او ودا قسم زيارت د توحيد د کمال سره منافي دى، او د شرك د وسيلو څخه يوه وسيله ده، او ددى د جملي څخه:

أ- د قبرونو خوا ته د الله تعالى د عبادت قصد کول.

ب- په قبرونو باندي د تبرك (برکت حاصلولو) لپاره د قبرونو زيارت کول.

ج- د قبرونو خواته د ثوابونو چاته اهداء (ببښل) کول.

د- قبرونو ته د لري نه د سفر کولو تیاری کول.

او دارنګه نور.

۳- شرکي زيارت: چې د توحيد (عقيدي) سره منافي وي، او دا د قبر واله لپاره د عبادت د قسمونو څخه يو قسم عبادت کول دي، لکه:

أ- د الله تعالى څخه بغير د قبر واله څخه د دعاء غوښتنه کول.

ب- د قبر واله څخه د استعانت (مدد) او کومك غوښتنه کول.

ج- د قبر واله لپاره ذبحه (حلالکه) او نذر (منخته) کول.

او دارنګه نور کارونه.

* * *

سحر (جادو)

❋ د سحر (جادو) تعریف:

سحر په لغت کښې هغه شي دی چې سبب یې باریك او پټ وي.

او په اصطلاح کښې: دمونه او درهي او تعویذونه یا دوایانی دی چې په زړه او بدن باندي د الله په حکم تأثیر کوي.

❋ د سحر (جادو) قسمونه :

د سحر (جادو) دوه قسمونه دي:

۱- لوي شرك دی:

ا ودا هغه جادو دی چې د پیریانو او شیطانانو په واسطه وي، چې د هغوي عبادت کوي، او هغوي ته ځان نږدي کوي، او هغوي ته سجدی کوي، ددی لپاره چې په جادو کړی شوي انسان باندي یې مسلط کړي.

۲- فسق (گناه) او عدوان (تجاوز) دی:

ا ودا هغه جادو دی چې د دوایانو اودارو درملواو یا د نورو شیانو په واسطه وي، اوددی قسم څخه د لاسو صفائي او چشم

بندي ده.

❁ د سحر (جادو) حکم:

أ- که د جادوګر دا جادو د اولني قسم له جملې څخه وي، نو دا جادوګر کافر دی، او د مرتد پشان به وژلي شي.

ب- که چیري د جادوګر جادو د دوهم قسم د جملې څخه وي، نو کافر ندی خو لیکن فاسق او نافرمان دی، او وژل کیږي به د ځان څخه د یو زیاتي کونکي دفعه کولو پشان، کله که د مسلمانانو مشر (مسؤول) دا مناسب وګڼي.

❁ دلیل پر دی چې سحر (جادو) کفر دی، د الله تعالی دا قول دی: ﴿وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ﴾ [البقرة: ۱۰۲].

ترجمه: او ښودنه به نه کوله ددی دواړو هیچا ته تر دی چې دوي به وویل: بیشکه مونږ امتحان یو نو کفر مه کوه (په سحر کولو) سره.

نو څوك چې سحر کوي یا یې زده کوي او یا سحر خوښ ګڼي نو دا کافر دی، او د إسلام څخه ووتلو.

❁ د نُشري (د جادو کړی شوي څخه جادو لري کولو) حکم:

نشرة: د جادو کړی شوي څخه جادو لري کولو ته وائي.

او دا په دوه قسمه ده:

أ- د جادو کړي شوي څخه جادو لري کول په سحر (جادو) سره او دا حرام او شيطاني عمل دی.

ب- د جادو لري کول په دم يا په شرعي تعوذاتو (هغه دعاګاني چې په الله تعالی باندی پکي پناه غوښتل وي)، او يا په جائزو دوايانو، او دا جائز دی، څه نقصان پکی نشته.

❋ د ساحرانو (جادوګرانو) په بابله معلومات ورکول او د هغوي څخه ځان او نور بچ ساتل:

د جادوګرو په باره کښې خبر ورکول، او د هغوي څخه د خلکو بچ ساتل لازم دي؛ ځکه دا د منکر (بد کار) انکار دی، او د مسلمانانو لپاره خير خواهي لټول دي.

❋ هغه علامې (نښې) چې جادوګر پري پيژندلی شي:

کله چې په علاج کونکي کښې يوه علامه ددغو علامو څخه وموندل شوه، نو بغير د کوم شك شبهي جادوګر دی:

۱- د مريض څخه د هغه د نوم او د هغه د مور د نوم پوښتنه کوي.

۲- د مریض د استعمال کړي شوي شيانو څخه يو راخلي (جامي، د سر څپوټي ، کميس، څادري).

۳- د طلاسمو (نقشو) ليکل.

۴- د منترو او منګړت شيانو لوستل.

۵- کله تري يو خاص صفت لرونکي حيوان (څاروي) غواړي چې ذبحه (حلال) يې کړي، او د الله تعالی نوم پري ياد نکړي، او کله ددغه حيوان په وينه د مريض دردمند ځايونه ککړوي، او يا يې په شړ ځای کښې غورځوي.

۶- مريض ته حجاب (تعويذ) ورکوي چې په څلور ګوټو نقشو مشتمل وي چې دننه پکي حرفونه (ټکي) او يا شميري عددونه وي.

۷- د ځان سره بونګيږي په خبرو يې څوك نه پوهيږي.

۸- مريض ته پانې ورکوي چې ويې سوزوي او هغه ځان ته لوګي کړي.

۹- مريض ته څه شيان ورکوي چې په ځمکه کښې خخ کړي.

❋❋❋

کهانت او عرافت

❋ د کاهن تعریف: کاهن: هغه څوك دی چې په مستقبل (راتلونکي) کښې د کیدونکو شیانو په باره کښې د پیریانو او شیطانانو د لاري خبر ورکوي.

❋ د عراف تعریف: دا هغه څوك دی چې موجوده کارونو د پیژندنی دعوی کوي، لکه د غلا شوي یا د ورك شوي شي په باره کښې په پټو طریقو خبر ورکوي.

❋ د علم غیب دعوی کول:

د علم غیب دعوی کول کفر دی؛ ځکه دا د قرآن کریم دروغژن ګڼل دي، الله تعالی فرمائي: ﴿قُل لَّا يَعۡلَمُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ ٱلۡغَيۡبَ إِلَّا ٱللَّهُ﴾ [النمل: ٦٥].

ترجمه: ورته ووایه: په غیبو نه پوهیږي هغه څوك چې په اسمانونو او ځمکو کښې دي، مګر یواځې الله تعالی.

❋ د غیبو خبر ورکونکو قسمونه:

١- هغه څوك چې د غیبو خبر ورکوي د پیریانو له لاري هغه ته کاهن وَیل کیږي.

۲- هغه څوك چې د غيبو خبر وركوي په ځمكه باندي د خطونو راښلكو په واسطه، هغه ته رمال ويل كيږي.

۳- هغه څوك چې د غيبو خبر وركوي د ستورو له لاري نو هغه ته منجم وائي.

۴- هغه څوك چې د غلا شوي يا ورك شوي شي په باره كې په پټو طريقو خبر وركوي نو هغه ته عراف ويل كيږي.

❋ كاهنانو (ترويتيانو) او عرافينو (پالګرو) او جادو ګرو ته د ورتللو حكم.

دغو ته ورتلل په دوه قسمه دي:

۱- هغه څوك چې دوي ته ورځي او پوښتنه تري كوي بغير د تصديق (باور كولو) څخه په دوي باندي؛ نو ددى حكم دا دى چې دا حرام كاراولويه ګناه ده، او دده لمونځ څلويښت ورځي نه قبليږي.

دليل پري د پيغمبر ﷺ دا قول دى: "من أتى عرّافاً فسأله عن شيء لم تقبل له صلاة أربعين يوماً" [رواه مسلم].

ترجمه: څوك چې ترويتي ته راغى او د هغه څخه يې د يو شي په باره كښې پوښتنه وكړه، نو څلويښت ورځي به دده لمونځ قبول نشي.

او ددی ځخه مراد دا دی چې دده لپاره دده په لمانځه اجر او ثواب نشته.

٢- څوك چې دوي ته ورشي، او ددوي څخه پوښتنه وکړئ او ددوي تصديق وکړي؛ نو د هغه حکم دادی چې په محمد ﷺ باندي په نازل شوي وحي باندي کافر شو.

دليل پري د نبي ﷺ دا قول دی: "من أتى عرافاً أو كاهناً فصدقه بما يقول فقد كفر بما أنزل على محمد" [رواه الأربعة والحاكم].

ترجمه: څوك چې ترويتي يا پالګر ته ورشي، اوپه هغه څه تصديق (باور) وکړي کوم څه چې هغه وائي، نو يقيناً دی کفر وکړو په هغه څه چې په محمد ﷺ باندي نازل شوي.

❋❋❋

الطيرة (بدپالي نيول)

٭د الطيرة (بدپالی) تعريف:

طيرة (بد پالی) په لغت کښې د تطير څخه اخستل شوي، اودا تفاؤل (نيك پالي) نيول دي يا تشاؤم (بدپالي) نيول دي د يو شي څخه.

په اصطلاح کښې: دا بدپالي نيول دي چې د يو ليدل شوي، يا اوريدل شوي، يا يو معلوم شوي شي څخه په نتيجه کښې راپيدا کيږي.

٭ د تطير (بدپالي) نيولو حکم:

تطير (بدپالي) نيول توحيد سره منافي دی، اودا د دوه وجو څخه:

١- ځکه چې د بدپالی نيونکي توکل (اعتماد) په الله تعالی باندي قطع شوی، او په غير الله باندي اعتماد جوړ کړی.

٢- ځکه چې ده په هغه څه پوري تعلق تړلی چې د هغه کوم حقيقت نشته، بلکي وهمي او خيالي شی دی.

٭ د تطير (بدپالي) نيولو څخه د منع والي دليل دالله تعالی داقول دی: ﴿ أَلَآ إِنَّمَا طَٰٓئِرُهُمۡ عِندَ ٱللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكۡثَرَهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ ﴿١٣١﴾ ﴾ [الأعراف:

[١٣١].

ترجمه: خبردار يقيناً سپيره والى ددوي مقرر ؤ د الله تعالى څخه ليكن ډير ددوي څخه نه پوهيږي.

او د نبي ﷺ دا قول دى: "لا عدوى، ولا طيرة، ولا هامة، ولا صفر" [متفق عليه].

ترجمه: مريضتيا ديونه بل ته لګيدل نشته، او نه بدپالي نيول شته، اونه دمړي روح حاضريدل شته دهغه دكوردپاسه، اونه صفره مرض يو بل ته لګيدل شته.

او دنبي ﷺ دا قول دى: "الطيرة شرك" [رواه أبو داود والترمذي].

ترجمه: بدپالي نيول شرك دى.

❋ د بدپالي نيونكي حالتونه:

ددوو حالاتونو څخه خالي ندى.

اول: دا چې د كار څخه ځان بند كړي، او ددى بدپالي تابع شي، او خپل كار پريږدي، نو دا لويه بدپالي نيول دي.

دوهم: دا چې په خپل كار كښې دوامداره پاتي شي، خو ګډوډ او په سوچ فكر او غم كښې وي، او په كوم شي چې دى

بدپالي نيولي د هغه د تأثير کولو څخه په ويره کېبې وي، نو دا هم تشاؤم (بدپالي نيول) دي خو د اولني قسم څخه لګ کم دی.

او دواړه قسمونه د توحيد نقصان او د بنده لپاره ضرر دی.

❋ د چا په زړه کښې چې بدپالي راشي د هغی علاج دا دی چې دا (دعاء) ووائي: "اللهم لا يأتي بالحسنات إلا أنت، ولا يدفع السيئات إلا أنت، ولا حول ولا قوة إلا بك" [رواه أبو داود].

ترجمه: اي الله ښه حالتونه نه راولي مګر ته، او بد حالتونه نه دفع کوي مګر ته، او نشته اړول د بدی څخه او قوت د نيکي ورکولو مګر تا لره دي.

او دارنګه دا ويل: "اللهم لا طير إلا طيرك، ولا خير إلا خيرك، ولا إله غيرك" [رواه أحمد وصححه الألباني].

ترجمه: ای الله نشته بدپالي مګر ستا په اختيار کښې ده، او نشته خير مګر ستا خير، او نشته ستا نه غير بل معبود.

او بيا ورلره پکار دي چې:

۱- د بدپالی ضرر وپيژني.

۲- د خپل ځان سره مجاهده (مقابله) وکړي.

۳- د الله په قضاء او تقدير إيمان ولري.

۴- په الله تعالی دی ګمان ښه کړي.

۵- استخاره دی وکړي.

❋ د ناروا بدپالي پيژندنه:

پيغمبر ﷺ فرمائي: "إنما الطيرة: ما أمضاك أو ردّك" [رواه أحمد].

ترجمه: بيشکه بدپالي هغه شی دی چې تا لره مخ په وړاندي روان کړي، او يا تا لره واپس کړي.

❋ نيك پالي معنی:

دا يوه ښه خبره ده چې انسان يې واوري، او په هغي باندي خوشحاله شي، ددی مثال داسي دی چې: يو سړی د سفر اراده لري نو د يو چا څخه واوري: يا سالم (ای روغه) نو پدغه خبره دا خوشحاله شي.

ددی حکم دا دی چې دا جائز دی. دليل پري د پيغمبر ﷺ دا قول دی: "ويعجبني الفأل" [متفق عليه].

ترجمه: او خوشحالوي ما لره نيك پالي نيول.

❋ د طيرة (بد پالی) نيولو او فأل (نيك پالی) نيولو تر منځه فرق:

طيرة (بدپالی نيول) په الله تعالی باندي بدګماني ده، او د الله تعالی د حقوقو څخه بل چا ته د هغه حق ورکول دي، او په هغه مخلوق پوري تعلق جوړول دي چې هغه نه فائده رسولي شي، او نه ضرر.

او فأل (نيك پالي) په الله تعالی باندي ښه ګمان كول دي، چې د حاجتونو څخه څوك نشي بندولي.

❋❋❋

تنجيم (د ستورو علم زده كول، او يا د ستورو د تأثير كولو عقيده لرل)

❋ د تنجيم تعريف:

تنجيم په لغت كښې د نجّم مصدر دى يعني علم نجوم يې زده كړو، او يا يې د نجومو (ستورو) د تأثير كولو عقيده ولرله.

په اصطلاح كښې: لار ښودنه حاصلول دي په نجومو (ستورو) سره په خاصو شيانو باندي.

❋ علم نجوم په دوه قسمه دى:

١- علم الأحكام والتأثير.

٢- علم الأسباب والتسيير.

❋ علم الأحكام والتأثير په درى قسمه دى:

١- ددى عقيده لرل چې ستوري كاركونكي او تأثير كونكي دي (يعني حادثي او شرونه) ستوري پيدا كوي. نو دا لوي شرك دى.

٢- دا ستوري د علم غيب دعوى كولو لپاره سبب ګرځول؛ نو دا لوي كفر دى.

٣- دا عقيده لرل چې د خير او شر لپاره ستوري سبب دی، او الله تعالى يې کونکي (فاعل) دی.

نو دا بيا حرام او وړوکي شرك دی.

* علم الأسباب والتسيير په دوه قسمه دی:

١- د ستورو په مزل باندي په ديني مصالحو کښې رهنمائي او لاربښودنه حاصلول؛ نو دا مطلوب دی.

ددی مثال لکه: د قبلي پيژندلو لپاره په ستورو رهنمائي او لاربښودنه حاصلول شو.

٢- په ستورو باندي په دنيوي مصالحو (فائدو) کښې رهنمائي او لاربښودنه حاصلول.

او دا په دوه قسمه دی:

أ- د طرفونو په معلومولو کښې په ستورو رهنمائي او لاربښودنه حاصلول، نو دا جائز دی.

ب- د موسمونو په معلومولو کښې په ستورو رهنمائي او لاربښودنه حاصلول، نو صحيح خبره دا ده چې دا مکروه ندی.

❋ فائده: د ستورو د پيدائش فائدي او حکمتونه دري دي:

١- د اسمان ډول (خائست) دی.

٢- د شيطانانو د ويشتلو لپاره دي.

٣- د لارو معلومولو لپاره نښې او علامې دي.

❋❋❋

الاستسقاء بالأنواء (د باران نسبت ستورو ته كول)

* ددې څخه مراد:

استسقاء: يعني د اوبو طلب كول.

الأنواء: جمع ده مفرد يې نوء دی، او نوء د ستورو منزلونو ته وائي، او هغه اته ويشت ۲۸ منزلونه دي.

او مراد په الاستسقاء بالأنواء: د باران نسبت ستورو ته كول دي.

* د استسقاء بالأنواء قسمونه دري دي:

۱- لوي شرك دی، او ددې دوه صورتونه دي:

أ- چې د ستورو څخه دعاء وغواړي چې په ده باران وكړي، لكه چې داسي ووائي: ای فلاني ستوری مونږ خړوب كړي، او په مونږ باران وكړی... او دارنګه ددې پشان نور.

ب- چې د باران كيدلو نسبت دی ستورو ته وكړي په دی معنی چې دا پخپله باران ورونكي دي د الله تعالی څخه علاوه، اګر كه د ستورو څخه دعاء نه غواړي.

۲- وړوكي شرك دی، اوهغه دا چې دا ستوري سبب وګرځوي.

۳- جائز دی، او هغه دا چې دا ستوري د علامو او دليلونو د جملي څخه وګرځوي او نه د اسبابو اود مستقل تأثير كونكو

شيانو د جملي څخه.

❃ ستورو ته د باران نسبت کولو په حرام والي باندي دليل:

د الله تعالی دا قول دی: ﴿ وَتَجۡعَلُونَ رِزۡقَكُمۡ أَنَّكُمۡ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ ﴾ [الواقعة: ٨٢].

ترجمه: اوګرځوي برخه ستاسو دا خبره چې دروغژن يې ګڼړي.

امام مجاهد وائي: يعني ددوي دا وينا د ستورو په باره کښې چې په مونږ د فلاني ستوري په وجه باران وکړی شو او د فلاني.

او د نبي ﷺ دا قول دی:"هل تدرون ماذا قال ربكم؟" آيا تاسي پوهيږی چې ستاسي رب څه ويلي، نو هغوي وويل: الله او رسول ښه پوهيږي، هغه وويل: "أصبح من عبادي مؤمن بي وكافر، فأما من قال: مطرنا بفضل الله ورحمته، فذلك مؤن بي وكافر بالكواكب، وأما من قال: مطرنا بنوء كذا وكذا فذلك كافر بي مؤمن بالكواكب" [متفق عليه].

ترجمه: صبا کړو زما د بندګانو څخه إيمان لرونکي په ما باندي، او کفر کونکي په ما؛ نو هغه چا چې ويلي: چې په مونږ باندي د الله تعالی په فضل او رحمت باندي باران وشو، نو دا مؤمن دی په ما باندي او کفر کونکي دی په ستورو باندي، او هغه چا چې دا ويلي: چې په مونږ د فلاني ستوري په وجه باران وشو نو دا کفر کونکی دی په ما باندي، او

إيمان لرونكي دی په ستورو باندي.

***

رياء (ځان ښودنه)

❋ د رياء تعريف: رياء په لغت کښې د يو شی بل چا ته ښکاره کول چې هغه يې ووينې.

او په شريعت کښې: د نيك عمل ښکاره کول دي بل چا ته چې خلك يې ووينې د دی لپاره چې د ده صفت وکړي.

❋ د رياء (ځان ښودني) حکم:

أ- لږه رياء وړوکي شرك دی.

ب- چې ټول او يا زيات عملونه يې د رياء کاري په وجه وي نو لوي شرك دی، او د مؤمن څخه دا نه صادريږي، بلکي دا دمنافقانو نښه ده.

❋ د رياء (ځان ښودني) خطر:

١- دا وړوکي شرك دی: نبي ﷺ فرمايلي: "أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر" فسئل عنه فقال: "الرياء" [رواه أحمد].

ترجمه: بيشکه هغه شی چې زه په تاسي باندي د هغه څخه ډير ويريږم هغه وړوکي شرك دی، نو د هغه څخه پوښتنه وکړی شوه چې دا څه شی دی، نو هغه وفرمايل: "الرياء" ځان ښودنه ده.

٢- دا نه ښښلي كيږي تر ځو چې تري كونكي توبه ونه باسي؛ ځكه چې الله تعالى فرمائي: ﴿ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِۦ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَن يَشَآءُ ﴾[النساء: ٤٨].

ترجمه: بيشكه الله تعالى نه ښښي دا چې څوك شرك وكړي د هغه سره او ښښي هغه ګناهونه چې ښكته دي د شرك څخه چا لره چې وغواړي.

او دا (آيت) وړوكي او غټ شرك دواړو ته شامل دى.

٣- دا هغه عمل بربادوي چې د كوم عمل سره ګډه شي.

نبي ﷺ فرمايلي دي: "قال الله تعالى: أنا أغنى الشركاء عن الشرك، من عمل عملاً أشرك معي فيه غيري تركته وشركه" [رواه مسلم].

ترجمه: الله تعالى فرمائي: زه بي پرواه يم د حصه داري څخه، نو څوك چې يو عمل وكړي او زما سره وريكي بل څوك شريك جوړ كړي نو زه هغه او د هغه شرك پريږدم.

٤- دا رياء د دجال د فتني څخه هم غټه ده.

نبي ﷺ فرمائي: "ألا أخبركم بما هو أخوف عليكم عندي من المسيح الدجال؟" آيا زه تاسي ته خبر نه دركوم په هغه شي چې هغه زما په نزد په تاسي باندي د مسيح الدجال د فتني څخه هم ډير د

ويري واله دی، هغوي ورته وفرمايل هو مونږ ته ددغه شي په باره کښې خبر راکړه، هغه ورته وفرمايل: "الشرك الخفي، يقوم الرجل فيصلي فيزين صلاته لما يرى من نظر الرجل" [رواه أحمد].

ترجمه: هغه پټ شرك دی، يو سړی به ودرېږي نو لمونځ به کوي؛ نو خائسته به يې کوي له دی وجي نه چې دا بل سړی ووينې چې ديته گوري.

❋❋❋

کله چې يو عمل سره رياء کاري يو ځای شي

❋ نو دري حالتونه يې دي:

اولنی حالت: دا چې د اصل نه ورباندي په عمل کولو خلکو ته ځان ښودنه باعث وي؛ نو دا شرك دی او عمل يې باطل دی.

دوهم حالت: چې ددی نيت د الله لپاره وي خو په مينځ کښې ريا کاري راشي نو ددی لپاره دوه حالتونه دي:

١- چې د خپل ځان سره مجاهده (مقابله) وکړي، او رياء کاری پسی لاړ نشي، او نه د هغي څه خيال وساتي؛ نو دا رياء کاري بيا پر ده څه اثر نه کوي.

٢- چې په رياء کاری مطمئن شي، او ورپسي ولاړ شي، او دفعه يې نه کړي.

نو دلته د عبادت حکم:

أ- کله چې د عبادت آخر په اول د عبادت نه وي بناء، نو اولني (عبادت) صحيح دی، اوپه کوم کښې چې رياء کاري راغلي نو هغه باطل دی.

مثال يې لکه: يو سړي سل ١٠٠ ريالونه خيراتي په اخلاص ورکړي، او بيا يې يو سړی وليدلو نو هغه ته د

ځان ښودني په وجه يې سل ١٠٠ ريالونه نور خيراتي ورکړل، نو اولني ځل باندي ورکړی صدقه يې صحيح ده، او دوهم ځل باندي ورکړی صدقه يې باطله ده.

ب- که آخرني حصه د عبادت يې په اولني بناء وي، نو بيا يې ټول عبادت باطل وي.

مثال يې لکه: يو سړی ودريږي چې دوه رکعتونه لمونځ کوي د الله تعالی لپاره نو په دوهم رکعت کښې ورته رياء کاري راغله، او دفعه يې نکړه بلکي په رياء پسي روان شو، نو پدی حالت کښې ټول لمونځ باطل (برباد) شو.

دريم حالت: هغه رياء کاري چې د عبادت د ختميدلو څخه وروسته راشي؛ نو هيڅ قسم اثر ورباندي نه کوي.

يوه مسأله: چا چې د خلکو څخه خپل صفت واوريدلو، او پدی باندي دا خوشحاله شو نو؛ په ده باندي پدي کښې څه نشته بلکي: "تلك عاجل بشرى المؤمن" [رواه مسلم].

ترجمه: دا د مؤمن عاجله ددنيا خوشخبري ده.

يوه مسأله: څوك چې د خلکو له وجي يو عمل پريږدي، نو دا پريښودل د عمل د خلکو له وجي رياء کاري ده.

❁ د ریاء او سمعت په منځ کښې فرق:

ریاء: د سترګو سره تعلق لري (یعني عمل ددی وجي کوي چې خلك دا ویني او ددی صفت وکړي).

او سمعت: د غوږونو د اوریدلو سره تعلق لري: (یعني یو عمل کوي ددی لپاره چې خلك دغه واوري او ددی صفت وکړي).

❁ د ریاء کاري علاج:

١- د اخلاص فضیلت رایادول.

٢- د ریاء کاری خطری رایادول، او دا چې عمل باطل (برباد) وي.

٣- د آخرت رایادول.

۴- پدی ځان پوهول چې خلك نه چاته فائده رسولي شي او نه ضرر.

۵- دعاء کول او ددغه له جملي څخه دا دعاء ده: "اللهم إني أعوذ بك أن أشرك بك شيئاً وأنا أعلم وأستغفرك لما لا أعلم".

ترجمه: ای الله زه په تاباندي پناه غواړم ددی څخه چې زه ستا سره څه شی شريك کړم، اوزه په هغي پوهیږم، او ستا څخه بښنه غواړم د هغه څه چې زه پري نه پوهیږم.

کله چې یو عمل سره ریاء کاري یوځای شي

د اصل نه وربانديي خلکو ته ځان ښودنه باعث وي

نیت یې د الله لپاره وي خو په مینځ کښې ریاء راشي

چې د عبادت د ختمیدلو څخه وروسته ریاء کاري راشي

شرك دی او عبادت یې باطل دی

هیڅ تأثیر پري نه کوي

چې د ځان سره مجاهده (مقابله) وکړي او ریاء پسې نه روانیږي

چې په ریاء کاري باندي مطمئن شي، او ورپسي روان شي، او نه یې دفعه کوي

نو دا په عمل تأثیر نکوي

نو کله چې د عبادت اخري په اول باندي نه وي بناء

کله چې د عبادت اخیري برخه په اولني برخه باندي بناء وي

نو اول صحیح دی او په کوم کښې چې ریاء راغلي وي هغه باطل دی

نو ټول عبات بربادیږي

په عبادت کولو باندې د دنیا اراده کول

❋ ددې څخه مراد دا دی: چې انسان یو خالص عبادت وکړي پدې نیت چې یو دنیوي مصلحت (فائده) ورته نیغ په نیغه حاصله شي.

❋ ددې مثالونه:

١- لکه یو سړی حج کوي ددې لپاره چې مال واخلي.

٢- یو سړی غزا (جهاد) کوي ددې لپاره چې غنیمت واخلي.

٣- یو څوك ددې لپاره أذان کوي چې تنخوا پرې واخلي.

۴- یو څوك شرعي علم ددې لپاره کوي چې شهادتنامه (سند) او وظیفه پرې واخلي او بس.

❋ ددې حکم په دوه قسمه دی:

أ- چې دده ډیر عملونه یا ټول عملونه دنیا حاصلولو لپاره وي، نو دا لوي شرك دی.

ب- چې یو معین (خاص) عمل وکړي د دنیا حاصلولو لپاره، نو دا وړوکي شرك دی چې عمل بربادوي.

❋ انسان لره په خپلو عملونو باندې د دنیا اراده کولو څخه ځان ساتنه پکار ده: الله تعالی فرمائي: ﴿ مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا

وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَٰلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي ٱلْأٓخِرَةِ إِلَّا ٱلنَّارُ وَحَبِطَ مَا صَنَعُواْ فِيهَا وَبَٰطِلٌ مَّا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾ ﴾ [هود: ١٥ – ١٦].

ترجمه: هغه څوك چې غواړي په خپل عمل سره ژوند د دنيا، او خائست د هغې؛ نو پوره به ورکړو دوي ته بدله د عملونو ددوي په دنيا کښې، او ددوي نه به په هغې کښې څه کمي نشي کيداى، دا هغه کسان دي چې نشته دوي لره په آخرت کښې مگر اور (جهنم)، او برباد به شي هغه نيك عملونه چې دوي کړي دي په دنيا کښې، او بې فائدې دي هغه کارونه چې دوي يې کوي.

او پيغمبر ﷺ فرمايلي دي: "من تعلم علماً مما يبتغى به وجه الله لا يتعلمه إلا ليصيب به عرضاً من الدنيا لم يجد عرف الجنة" يعني ريحها. [رواه أحمد وأبو داود].

ترجمه: څوك چې هغه علم چې د الله مخ (رضاء) په هغه سره طلب کولى شي زده کوي ددى لپاره چې د دنيا ساز او سامان ورته حاصل شي نو د جنت خوشبوي به بيا نه مومي.

❋❋❋

د الله تعالی څخه غیر په بل چا باندي قسم کول

❋ د حلف تعریف:

حلف په لغت کښې په معنی د لازموالي باندي راځي.

او په اصطلاح کښې: د یو حکم مضبوط والی دی د یو عظیم شي په ذکر کولو د قسم د حروفو څخه په یو حرف باندي.

او د قسم حروف هغه (واو، با، او تا) دي.

❋ د حلف نور نومونه: په یمین او قسم نومولي شي.

١ - یمین.

٢ - قسم.

❋ جائز قسم: هغه دی چې د الله په لفظ وي، لکه: "والله، بالله، تالله". او یا د الله تعالی د نومونو څخه په یو نوم باندي وي، لکه: "والرحمن، والعظیم، والسمیع".

او یا د الله تعالی د صفتونو څخه په یو صفت باندي وي، لکه: "بعزة الله، ورحمة الله، وعلم الله".

❋ د الله تعالی څخه غیر په بل چا باندي د قسم کولو حکم په دوه قسمه دی:

أ- کله چې د هغه تعظیم د عبادت درجې ته رسوي، لکه: د

هغه داسي تعظيم كوي لكه د الله د تعظيم پشان، يا ددى څخه هم زيات، نو دا لوي شرك دى.

ب- كه د هغه تعظيم كوي خو ليكن دغه تعظيم د الله تعالى د تعظيم سره دبرابروالي درجي ته نه رسيږي، نو داوړوكي شرك دى.

❋ د الله تعالى څخه علاوه په بل شي باندي د قسم كولو د حكم دليل: د نبي ﷺ دا قول دى: "من حلف بغير الله فقد كفر أو أشرك" [رواه أحمد وأبو داود].

ترجمه: څوك چي د الله تعالى څخه غير په بل شي باندي قسم وكړي نو يقيناً دى كفر يا شرك وكړو.

❋ په غير الله باندي د قسم كولو مثالونه:

۱) په اولياؤ (نيكانو خلكو) قسم كول.

۲) د نبي ﷺ په جاه (مرتبه) او يا د اولياؤ په جاه (مرتبه) باندي قسم كول.

۳) د چا په ژوند باندي قسم كول.

۴) په امانت يا شرف (عزت) باندي قسم كول.

❋ د قسم د احكامو فائدمند لنډيز (اختصار):

١- د الله څخه بغير په بل شي قسم كول حرام دي او د اشرك دی.

٢- په الله تعالی باندي په دروغو قسم حرام دی، او دیته غموس وائي.

٣- بي له ضرورت څخه د الله په نوم باندي ډير قسمونه كول - اګر که رشتيا وي - حرام كار دی؛ ځكه په دي كښې د الله تعالی سپکاوي دی.

۴- د الله تعالی په نوم باندي د حاجت په وخت كښې په رشتيا قسم كول جائز دي.

❋ څوك چې د الله څخه بغير په بل چا قسم وكړي د هغی كفاره دا ده چې دا ووائي: (لا إله إلا الله) (نشته لائق د عبادت غير د الله تعالی نه بل هيڅوك) پدی باندي دليل د پيغمبر ﷺ دا قول دی: "من حلف فقال في حلفه: واللات، والعزى، فليقل: لا إله إلا الله" [متفق عليه].

ترجمه: څوك چې قسم وكړي او په خپل قسم كښې دا ووائي چې زما دی په لات او په عزی قسم وي، نو (لا إله إلا الله) دي ووائي.

❋❋❋

د الله تعالى او د هغه د مخلوقاتو څخه د يو مخلوق تر منځ په حرف د (واو) سره اشتراك راوستل

❃ ددې څخه مراد: عطف «را يوځاى والى» دي د الله تعالى او د هغه د مخلوقاتو څخه د يو مخلوق تر مينځ د «واو» په حرف سره، په هر هغه كار كښې چې د مخلوق لپاره ددغه كار په واقع كيدو كښې تدخل وي.

❃ ددې مثال لكه:

۱- ماشاءالله وشئت «هغه څه چې الله تعالى او ته يې وغواړې» ويل.

۲- زه د الله تعالى او ستا څخه اميد لرم.

۳- زه په الله تعالى او په تاسره مدد غواړم.

۴- زما لپاره بل ځوك نشته مګر الله تعالى او ته.

۵- كه چيري الله تعالى اوفلاني نه وى نو زه به تباه شوي ووم.

او ددې پشان نور.

❋ ددی حکم په دوه قسمه دی:

أ- که چیري ددی ویونکي عقیده لري د یو شان والي (یعني د الله او د مخلوق تر منځ) نو دا لوي شرك دی، که حرف د (ثم) هم ورپکي راوړي.

ب- که چیري د الله تعالی او د مخلوق تر منځ د یو شان والي عقیده نه لري نو بیا وړوکي شرك دی.

❋ ددی الفاظو په استعمالولو کښې صحیح والي په دوه مرتبو دی:

أ- چې حرف د (ثم) راوړي او د یو شان والي عقیده ونلري، لکه داسي ووائي: "ما شاء الله ثم شئت" هغه څه چې الله تعالی یې وغواړي او بیا یې ته وغواړی.

یا "استعنت بالله ثم بك" زه مدد غواړم په الله تعالی سره بیا په تا سره.

ب- چې د ټولو کارونو الله تعالی ته نسبت وکړي، او داسي ووائي: "ما شاء الله وحده" هغه چې یواځي الله تعالی یې وغواړي، او داسي ووائي: "استعنت بالله وحده" امداد یواځي د الله تعالی څخه غواړم، یا ددی پشان نور، ا ودا بهتره او ښه کار دی.

✵ په دی الفاظو کښې د «واو» حرف او د «ثم» حرف تر منځ فرق.

عطف په «واو» باندي تقاضی «غواړي» کوي د يو شان والي، او يوځای والي، او عطف په «ثم» تقاضی کوي د ورپسي والي او وروسته والی.

✵✵✵

د "لو" (كه چيري) كلمه

❋ د دى (لو) كلمي د استعمالولو لپاره درى حالتونه دي:

١) جائز والي دى: كله چې (لو) د اخبار (خبر وركولو) په شكل استعمال كړي شي، لكه د مثال په شكل: (لو حضرت الدرس لاستفدت) كه چيري زه درس ته حاضر شوي وم نو ما به فائده حاصل كړى وى.

دليل پري د نبي ﷺ دا قول دى: "لو استقبلت من أمري ما استدبرت، ما سقت الهدي ولأحللت معكم" [متفق عليه].

ترجمه: كه چيري زه مخكي پوهه وي زما د كار څخه په هغه چې زه پري وروسته پوهه شوم؛ نو ما به قرباني (هدي) د ځان سره نه وى راوستلي، او ما به ستاسي سره ځان (د احرام څخه) حلال كړى وي.

٢) مستحب والى دى: كله چې د (لو) استعمال د خير د كار په ا رمان كولو كښې استعمال كړي شي، لكه د مثال په توګه: (لو كان عندي مال لتصدقت به) ارمان كه چيري زما سره مال وى نو ما به خيراتي وركړى وى.

دليل پرى د نبي ﷺ هغه قول دى چې د څلوروكسانو په قيصه

کښې فرمايلي: کله چې يو کس ددوي څخه وويل: "لو أن لي مالاً لعملت بعمل فلان" که زما لپاره مال وی نو ما به پکي د فلاني پشان کار کړی وی، يعني دخير تمنی (ارمان) يې وکړه؛نو پيغمبر ﷺ وفرمايل: "فهو بنيته فأجرهما سواء" [رواه أحمد والترمذي].

ترجمه: نو دا سړی په خپل نيت دی نو ددی دواړو ثواب يو شان دی.

٣) نهي (منعه والی) دی، او دا کله چې (لو) کلمه په دری صورتونو کښې استعمال کړی شي:

أ- په شريعت باندي د اعتراض کولو په صورت کښې، دليل پري د الله تعالی دا قول دی: ﴿لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا﴾ [آل عمران: ١٦٨].

ترجمه: که چيري يې زمونږ خبره منلي وی نو نه به وی وژل شوي.

ب- په تقدير باندي د اعتراض په شکل، دليل پري دا قول د الله تعالی دی: ﴿لَوْ كَانُوا عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا﴾ [آل عمران: ١٥٦].

ترجمه: که چيري دوي زمونږ سره وی نو نه به وي مړه شوي، او نه به وژل شوي وی.

ج- د شر د ارمان کولو په شکل، دلیل پري د هغو څلورو کسانو حدیث دی چې کله ددوي څخه یو کس دا وویل: "لو أن لي مالاً لعملت بعمل فلان" (که زما سره مال وی نو ما به د فلاني پشان کار کړی وی) نو ده د شر ارمان وکړو، نو پیغمبر ﷺ وویل: "فهو بنیته فوزرهما سواء" (نو دا په خپل نیت باندي دی، نو ددی دواړو ګناه یو شان ده).

***

سب الدهر (زماني ته کنځلي کول)

❋ مراد پدی سره (کنځلي او بدي ردي ويل دي زماني ته چې هغه وخت او زمان دی).

❋ زماني ته د کنځلو حکم په دری قسمه دی:

١- چې صرف خبر ورکول يې مقصد وي، نه ملامتيا؛ نو دا جائز دی، مثال لکه: مونږ د نن ورځي د ګرمی څخه تنګ شو.

او لکه د لوط ﷺ دا قول: ﴿هَٰذَا يَوۡمٌ عَصِيبٞ﴾ [هود: ٧٧]. دا يوه سخته ورځ ده.

٢- چې زماني ته پدی وجه کنځلی او بد وائي چې دا زمانه (د هر څه) کونکي (فاعل) ده، لکه دا عقيده ولري چې دا زمانه د خير نه شر ته کارونه اړوي؛ نو دا لوي شرك دی.

٣- چې زماني ته کنځل کوي پدی وجه چې دا زمانه د هغه کار محل دی چې دا يې بد ګڼي، سره ددی عقيدي لرلو څخه چې يواځي الله تعالی يې کونکي دی، نو دا حرام کار دي، او ګناه کبيره ده.

❋ زماني ته کنځل او بد ويل الله تعالی ته ضرر ورکول دي:

نبي ﷺ فرمائي: "قال الله تعالى: يؤذيني ابن آدم يسب الدهر وأنا الدهر، أقلب الليل والنهار" [متفق عليه].

ترجمه: الله تعالى فرمائي: ضرر راكوي ماته بني آدم، چې كنځلې كوي زماني ته، او زه د زماني تدبير كونكي يم، شپه او ورځ زه اړوم را اړوم.

او د (أنا الدهر) معنى دا ده چې زه د زماني تدبير كونكي او اړونكي را اړونكي يم.

خبرداری: د الله تعالى د اسماء حسنى (خائسته نومونه) څخه دهر (زمانه) نوم ندى.

***

په الفاظو کښي دوه فائدمندي قاعدي:

١- د ناروا خبرو څخه د ژبي د ساتني لازموالی:

لکه د غيبت (پشي شا خبرو کولو) او چغلي او دروغو څخه، او د شرکي وينا لکه: په غير الله باندي د قسم کولو څخه؛ ځکه انسان سره د هر هغه شي حساب کيږي چې دا يې د خولي څخه را اوباسي: ﴿مَا يَلْفِظُ مِن قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾﴾ [ق: ١٨].

ترجمه: د خولي څخه دا انسان يوه خبره نه را اوباسي مګر دده سره دده لپاره څوکيدار تيار بيدار وي.

او کله إنسان دإسلام څخه د يوي کلمي په ويلو باندي اوځي، نو په الفاظو او په کلماتو (خبرو) کښې د اهتمام کولو خيال ساتل لازمي دي.

٢- هغه الفاظ او کلمات (خبرى) چې د شرك احتمال ولري استعمالول جائز نه دی؛ ځکه ددی په استعمالولو کښې په شرك کښي د واقع کيدو ويره ده، او يا به دا د شرك لپاره د ورننوتلو دروازه وګرځي.

❋❋❋

بدعت

❋ د بدعت تعریف: بدعت په لغت کښې هغه شی دی چې بغیر د مخکني مثال څخه جوړ کړی شوي وي.

او په شریعت کښې: هغه شی دی چې په دین کښې بي دلیله راپیدا کړی شوي وي.

❋ د بدعت جوړولو قسمونه:

۱- په عادتونو کښې بدعت کول، لکه: د موجوده زماني جوړ کړی شوي شیان او سامان آلات، نودا مباح دي؛ ځکه اصل په عاداتو کښې روا والی دی.

۲- په دین کښې بدعت کول، او دا حرام دی؛ ځکه اصل په دین کښې توقیف (په هغه دین عمل دی چې په قرآن او سنت کښې وي) دي.

❋ په دین کښې د بدعت جوړولو دری قسمونه دي:

۱) عقیدوي بدعتونه، اودا عقیده لرل دي د هغه څه په خلاف چې الله او د هغه رسول ﷺ پري خبر ورکړی وي، مثال لکه: بدعت د تمثیل (مثال بیانولو) یا تعطیل (بیکاره ګرځولو) او د تقدیر د نفي کولو بدعت.

۲) عملي بدعت، او دا عبادت کول دي الله تعالی لره په هغی

طریقه چې الله تعالی نه وي مشروع (روا) کړي، او دا:

۱- د هغه عبادت راپیدا کول چې رواء (جائز) نه وي.

۲- په جائز عبادت کښې زیاتي یا کمي کول.

۳- یا د یو جائز عبادت کول په یوي نوي طریقي سره.

۴- یا د ځان نه د یو مشروع (جائز) عبادت لپاره وخت خاص کول چې په شریعت کښې ورلره هغه وخت نه وي خاص کړي شوي.

ددی مثال لکه: په قبرونو باندي ابادي جوړول، او د ځان څخه نوي اختري او محفلونه جوړول.

۳) د پریښودلو بدعت، او دا پریښودل دي د مباح (روا) شي، او یا د هغه څه پریښودل د عبادت په طریقه چې د هغه کول مطلوب وي، مثال لکه: د غوښي خوراك پریښودل د عبادت په نیت، او د واده نه کول د عبادت په نیت.

❋ د بدعاتو قسمونه د حکم په اعتبار سره دوه قسمه دي:

۱- کافر کونکی بدعت چې کونکي لره یې د إسلام څخه اوباسي، مثال لکه: د رفض (شیعتوب) بدعت، او قرآن کریم ته مخلوق ویل.

٢- فاسق گرځونکي بدعت، چې کونکي يې گناهکاريږي، خو ليکن دإسلام څخه يې نه اوباسي، ددې مثال لکه: په اجتماعي شکل د ذکر کولو بدعت، او د شعبان پنځلسمه شپه عبادت لپاره خاص کولو بدعت.

* د بدعتونو څخه کرکه کول (ځان ساتنه) او د بدعتونو ردول:

پدې باره کښې يو آيت او دوه حديثونه پوره (کافي) دي:

١- د الله تعالى دا قول: ﴿ٱلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ ٱلْإِسْلَٰمَ دِينًا﴾ [المائدة: ٣].

ترجمه: نن ورځ ما پوره کړو ستاسي لپاره ستاسي دين، او پوره مي کړو په تاسي باندي نعمت خپل، او خوښ کړی مې دی ستاسي لپاره إسلام ددين په حيثيت.

٢- د نبي ﷺ دا قول: "من أحدث في أمرنا هذا ما ليس منه فهو رد" [متفق عليه].

ترجمه: چا چې د ځان څخه نوی شی پيدا کړو زمونږ په دين کښې چې د دين څخه نه وي نو هغه مردود (نامنظور) دی.

او په يو روايت د مسلم شريف کښې داسي راغلي: "من عمل

عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد".

ترجمه: چا چې يو عمل وکړو چې په هغه باندي زمونږ حکم نه وي؛ نو هغه مردود (نا منظور) دی.

٣- د نبي ﷺ دا قول: "وشر الأمور محدثاتها، [وكل محدثة بدعة]، وكل بدعة ضلالة، [وكل ضلالة في النار]" [رواه مسلم].

-او د متوسطو قوسونو په منځ کښې عبارتونه د امام نسائي په کتاب کښې دي-.

ترجمه: او بد په کارونو کښې نوی جوړ کړی شوي کارونه دي، او هر نوی جوړ کړی شوی کار په دين کښې بدعت دی، او هر بدعت گمراهي ده، او هره گمراهي به په اور (جهنم) کښې وي.

✵ آيا په بدعتونو کښې "حسنه" (ښه) او "سيئه (بد) بدعت شته؟

چا چې د بدعت تقسيم:

١- بدعت حسنة (ښه).

٢- بدعت سيئة (بد)

ته کړی نو هغه په غلطي او خطأ دي، او د نبي ﷺ ددی قول

مخالف دي "فإن كل بدعة ضلالة" بیشکه هر بدعت گمراهي ده؛ ځکه رسول الله ﷺ په ټولو بدعتونو باندي دا حکم کړی چې دا گمراهي ده، او دا کس وائي چې ټول بدعتونه گمراهي نده بلکي ځني له بدعتونو ښه هم شته.

❋ ځني هغه اسباب (عوامل) چې د بدعتونو د راښکاره کیدو عامل شوي دي، ددغو عواملو د جملي څخه:

١- د دین په احکامو باندي ناپوهي.

٢- د خواهشاتو تابعداري کول.

٣- د رأي (اقوالو) او د خلکو لپاره تعصب (طرف داري) کول.

۴- کافرانو سره مشابهت کول.

۵- په هغو موضوعي (د ځان څخه جوړ کړی شوو) حدیثونو باندي اعتماد کول چې د هغي کوم اصل نه وي.

٦- هغه عادتونه اودروغ خبری چې په هغي باندي شریعت دلالت نکوي، او نه یې عقل مني.

❋ د بدعتونو د پیژندلو او رد کولو لپاره دوه مهمي قاعدې:

اولنی قاعده: اصل په عباداتو کښې منع والی او نشت والی دی، او چپ کیدل دي تر څو چې د هغي په مشروعیت (جائزوالي)

باندي دليل موجو شي.

دوهمه قاعده: هر هغه عبادت چې د هغه د كولو مقتضي (غوښتنه) او دغه عبادت ته بلونكي (سبب) د نبي ﷺ په زمانه كښې موجود ؤ، او سره له دې دغه عبادت هغه نه وي كړى، او نه د هغه صحابه كرامو كړى وي، نو دا په دې دلالت كوي چې دا عبادت مشروع (جائز) ندى.

❋ دوه مهمې خبرداريانې:

اول: إمام مالك رحمه الله فرمايلي: "چا چې په إسلام كښې د ځان نه نوي شى جوړ كړو او دغه شي ورته نيكي ښكاري؛ نو دى سړي دا ګمان وكړ چې بيشكه محمد ﷺ په پيغمبري كښې خيانت كړى؛ ځكه الله تعالى فرمائي: ﴿ٱلۡيَوۡمَ أَكۡمَلۡتُ لَكُمۡ دِينَكُمۡ﴾ (نن ورځ ما ستاسي لپاره ستاسي دين پوره كړى) نو كوم شى چې په هغه ورځ (يعني د نبي ﷺ په زمانه كښې) د دين څخه نه ؤ نو نن هم د دين څخه نشي كيدلى".

دوهم: شيخ ألباني رحمه الله فرمائي: "دا ضروري ده چې مونږ په دين ځان پوهه كړو چې بشيكه وړوكى بدعت چې يو سړى هغه په دين كښې كوي نو هغه حرام دى، نو په بدعتونو كښې هغه بدعت نشته چې هغه صرف د مكروه په مرتبه كښې وي، لكه څرنګه چې

ځني خلك دا ګمان کوي.

ځني هغه بدعتونه چې په امت کښې خپاره شوي:

١- د نبي ﷺ د پيدائش په مناسبت يا د نورو د پيدائش په مناسبت محفلونه جوړول.

٢- د اسراء او معراج په شپه محفلونه جوړول.

٣- د شبعان د مياشتي په پنځلسمه شپه محفولنه جوړول.

۴- د ميلاد د اختر په مناسبت محفلونه جوړول.

۵- په ځايونو اوآثارو (باقي مانده شيانو) او ژوندو يا مړو باندي تبرك (برکت)حاصلول) طلب کول.

٦- په اجتماعي شکل ذکر کول.

٧- د مړو د ارواحو لپاره د سورة فاتحي لوستلو طلب کول، يا په نورو مناسبتونو کښې د سورة فاتحي لوستلو طلب کول.

٨- د رجب مياشت په عمري يا په نورو عبادتونو کولو خاص کول.

٩- د لمانځه نيت په زوره اوازل ويل.

١٠-د خلکو په جاه (مرتبه) او حق باندي وسيله نيول.

* ځني هغه کتابونه چې د بدعت د پیژندلو لپاره فائده مند دي:

١- التحذير من البدع د شيخ عبد العزيز بن باز رحمه الله.

٢- السنن والمبتدعات، د شيخ محمد عبد السلام القشيري.

٣- البدع والمحدثات وما لا أصل له، جمع وإعداد: حمود المطر.

٤- الإبداع في مضار الابتداع، د شيخ علي محفوظ.

٥- البدع الحولية، د شيخ عبد الله التويجري.

یوه فائده: په یو عمل کښې متابعت (تابعداري) هله موجودیږي چې دغه عمل شریعت سره په شپږو شیانو کښې موافق وي:

نمبر	د متابعت شرط	د مخالفت مثال
١	سبب	لکه یو څوك دوه رکعاته لمونځ د باران د وریدلو په سبب کوي.
٢	جنس	لکه څوك د وروکي اختر سرسایه نقدي پیسي ورکړي.
٣	قدر (اندازه)	لکه یو څوك د ماښام لمونځ په قصد باندي

		ځلور ركعاته وكړي.
۴	كيفيت (طريقه)	لكه يو څوك اودس كوي نو د دواړو خپو څخه يې شروع كړي او په مخ يې ختم كړي
۵	زمانه	لكه يو څوك (د غټ اختر) قرباني د روژې په مياشت كښې وكړي.
۶	مكان (ځای)	لكه يو څوك چې دشتو او صحراګانو كښې اعتكاف وكړي.

***

توحيد ته دعوت (بلنه)

الله طرف ته د دعوت (بلني) ورکولو ډير لوي شأن دی، او لوي فضيلت يې دی، ا وداد رسولانو او انبياؤ وظيفه ده، او د نيکانو او اولياؤ ميدان دی.

الله تعالی فرمائي دي: ﴿ ٱدۡعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِٱلۡحِكۡمَةِ وَٱلۡمَوۡعِظَةِ ٱلۡحَسَنَةِۖ وَجَٰدِلۡهُم بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُۚ ﴾[النحل: ١٢٥].

ترجمه: بلنه ورکړه لاري د رب خپل ته په حکمت سره او په خائسته وعظونو، او بحث کوه دوي سره په هغی طريقه چې هغه ډيره خائسته وي.

او الله تعالی فرمائي: ﴿ قُلۡ هَٰذِهِۦ سَبِيلِيٓ أَدۡعُوٓاْ إِلَى ٱللَّهِۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِيۖ ﴾[يوسف: ١٠٨].

ترجمه: ووايه! دا زما لارده، زه بلل کوم الله تعالی ته په دليلونو، او هغه څوك چې زما تابعداري کوي.

او نبي ﷺ فرمائي: "فو الله لأن يهدي الله بك رجلاً واحداً خير لك من حمر النعم" [متفق عليه].

ترجمه: قسم په الله که چيري الله تعالی ستا په وجه يو سړي ته

هدايت وکړي نو داکار ستا لپاره د سرو اوښانو څخه غوره دی.

او دارنګه نبي ﷺ فرمايلي: "فمن دعا إلى هدى كان له من الأجر مثل أجور من تبعه، لا ينقص ذلك من أجورهم شيئاً" [رواه مسلم].

ترجمه: پس چا چې هدايت ته بلنه وکړه نو وي به دده لپاره د ثواب څخه پشان د ثوابونو د هغه چا چې ددی تابعداري وکړي، او دا به د هغوي د ثوابونو څخه هيڅ شي نه کموي.

❋ توحيد اولني هغه شی دی چې هغه ته دعوت (بلنه) ورکيدای شي:

اولني هغه شي چې زده کړی شي او ځان پري پوهه کړی شي، او تطبيق کړی شي، او هغه ته بلنه ورکړی شي هغه توحيد دی.

او دليل پری د نبي ﷺ دا قول دی کله چې معاذ ﷺ يې يمن ته ليږلو: "فليكن أول ما تدعوهم إليه شهادة أن لا إله إلا الله"، وفي رواية: "إلى أن يوحدوا الله" [متفق عليه].

ترجمه: نو اولني هغه شي چې ته ورته هغوي رابلي هغه ګواهي ددی ده چې د الله تعالى نه غير بل معبود برحق نشته، او بل روايت کښې دي چې: اولني دعوت چې ته هغوي ته ورکوي نو هغوي ته ددی دعوت ورکړه چې د الله توحيد ومني.

❋ توحيد ته د دعوت کولو د وسيلو د جملې څخه:

دا هغه ځني وسيلي دي چې د ټولو سره مناسب دي، او ډير لوي تکليف پکي هم نشته:

۱- د هغه کتابونو او پوسترو چاپول او تقسيمول چې توحيد ته پکي دعوت وي.

۲- تاجرانو ته د توحيد او عقيدي د کتابونو په چاپولو او نشرولو کښې د ونډې اخستلو دعوت ورکول.

۳- د هغو کيسټو ټيپ کول اوتقسيمول چې دتوحيد وضاحت او بيان او توحيد طرف ته پکي دعوت وي.

۴- د تقريرونو او وعظونو او خطبو له لاري پخپله د توحيد بيانول که څوك ددې طاقت لري، او يا د علماؤ او داعيانو سره ددې ترتيب جوړول.

۵- خپل بچو او د کور والو ته په کور کښې د توحيد د اصولو تعليم ورکول، اود عقيدي دکتابونو درس ورکول، او د هغوي لپاره د انعامونه او تيزي ورکونکي شيان مقررول.

❋❋❋

د توحيد او عقيدي مهم كتابونه

دا د توحيد او عقيدي د مهمو كتابونو ليست دى، چې اى مسلمان وروره تاته ددى كتابونو داختيارولو او لوستلو نصيحت كوم، ددى لپاره چې ته په خپل دين كښې پوهه زياته كړى، او د نجات لار وپيژنى، او د كاميابى هغه لار وپيژنى چې څوك په هغي روان شي؛ نو كامياب اوګټور دى، او څوك چې تري مخ وګرځوي؛ نو ناكام او تاواني دى.

او په دى ځان پوهه كړه اى عزتمنده وروره چې د توحيد لوستل او د عقيدي زده كول د دين د فقهي د لويو قسمونو څخه دي؛ ځكه ځينو علماؤ د فقه تقسيم كړى:

۱- فقه اكبر (لويه فقه) چې مقصود يې پدى سره د توحيد او عقيدي مسئلي دي.

۲- او فقه اصغر (وړه فقه) چې مقصود يې پدى سره د احكامو فقه ده چې هغه عبادات او معاملات دي.

او د كتابونو نومونه تاته په لاندي ډول ذكر كوم:

۱- الأصول الثلاثة.

۲- القواعد الأربعة.

٣- كشف الشبهات.

٤- كتاب التوحيد.

اودا ټول د مجدد شيخ محمدبن عبد الوهاب رَحِمَهُ ٱللَّهُ كتابونه دي.

٥- مجموعة التوحيد النجدية.

٦- فتح المجيد شرح كتاب التوحيد.

د شيخ عبد الرحمن بن حسن دي.

٧- تيسير العزيز الحميد شرح كتاب التوحيد.

دشيخ سليمان بن عبد الله دي.

٨- معارج القبول.

٩- أعلام السنة المنشورة.

اودا دواړه د شيخ حافظ حكمي دي.

١٠- القول المفيد على كتاب التوحيد.

دشيخ محمد بن صالح العثيمين دي.

١١- كتاب التوحيد.

١٢- الإرشاد إلى صحيح الاعتقاد.

او دا دواړه د شيخ صالح الفوزان دي.

١٣- العقيدة الواسطية، د شيخ الإسلام ابن تيمية ده.

١٤- شرح العقيدة الواسطية، دشيخ محمد العثيمين ده.

١٥- شرح العقيدة الواسطية، د شيخ صالح الفوزان ده.

١٦- القواعد المثلى في صفات الله وأسمائه الحسنى.
د شيخ محمد العثيمين دي.

١٧- العقيدة الطحاوية،اودهغي شرحه دابن أبي العزالحنفي.

❋ او ددی لویو علماؤ د کتابونو او فتواګانو په لوستلو حرص (کوشش) وکړه:

١- د شيخ الإسلام ابن تيمية كتابونه.

٢- د هغه د شاګرد امام ابن القيم كتابونه.

٣- د شيخ الإسلام محمد بن عبد الوهاب كتابونه، او د هغه د لمسو چې د دعوت د امامانو دجملي څخه دي .

٤- دشيخ عبد العزيز بن باز : كتابونه.

٥- د شيخ محمد بن صالح العثيمين كتابونه.

٦- د شيخ عبد الله الجبرين كتابونه.

٧- د شيخ صالح الفوزان كتابونه.

او دارنګه د إسلام هغه عالمان چې په صحيح توحيد او صحيح عقيده باندې معروف او پيژندل شوي وي.

***

خاتمه

ددی کتاب په اخیر کښې الله تعالی ته په ثناء او شکر متوجه کیږم، پدی وجه چې ماته یې توفیق ددی راکړو، اودا یې راته اسان کړو.

او دا امید لرم چې دا رساله د توحید په وضاحت کښې مدد وکړي، او داحکامو په نزدي کولو کښې یې اودمسئلوپه اسانولو کښې یي برخه واخلي.

لکه څرنګه چې دالله تعالی ښخه چې هغه اوچت او قدرت لرونکي ذات دی دعاء غواړم چې هغه چاته بهتره بدله ورکړي چا چې ددی رسالي په نشر (خپرولو) او چاپولو کښې برخه اخستي، او هغوي ته لوي اجر او ثواب ورپه برخه کړي.

وصلی الله علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین.

عبد الله بن أحمد الحویل.

***

فهرست

م	عنوان	مخ
۱	دشيخ عبد الله بن عبد الرحمن الجبرين وړانديز	۲.
۲	د شيخ خالد المصلح وړانديز	۳
۳	سريزه	۵
۴	د توحيد تعريف	۸
۵	د توحيد قسمونه	۹
۶	د توحيد اهميت او فضيلت	۱۳
۷	لا إله إلا الله	۱۹
۸	د (لا إله إلا الله) شرطونه	۲۳
۹	د محمد ﷺ د پيغمبرى ګواهي ورکول	۲۹
۱۰	دشرك تعريف او قسمونه يې	۳۲
۱۲	د لوي شرك ډولونه (قسمونه)	۳۴

م	عنوان	مخ
۱۳	د غټ او وړوکي شرك مثالونه	۳۷
۱۴	د شرك تاريخ	۳۹
۱۵	د شرك خطر او سزاګاني يې	۴۱
۱۶	إسلام ماتونكي شيان	۴۴
۱۷	په طاغوت كفر كول	۴۹
۱۸	درى اصول (بنيادونه):	۵۱
۱۹	كفر	۵۴
۲۰	النفاق (منافقت)	۵۹
۲۱	الولاء والبراء (محبت كول، اوتعلق كټ كول):	۶۳
۲۲	د خلكو قسمونه په هغه څه كښې چې د هغوي په هكله د ولاء او براء لازم والي دي	۶۷
۲۳	إسلام	۶۸
۲۴	د إسلام أركان	۶۹

م	عنوان	مخ
۲۵	إيمان	۷۱
۲۶	د إيمان أركان	۷۲
۲۷	إحسان	۷۷
۲۸	د إسلام او إيمان او إحسان تر منځ علاقه (تعلق)	۷۹
۲۹	عبادت	۸۰
۳۰	د توحيد العبادت يو مهمه قاعدة	۸۳
۳۱	د محبت قسمونه	۸۵
۳۲	الخوف (ويره)	۸۸
۳۳	رجاء (اميد لرل)	۹۱
۳۴	توكل (په الله تعالى ځان سپارل)	۹۳
۳۵	دعاء	۹۵

م	عنوان	مخ
۳۶	الرقى - دمونه -	۹۷
۳۷	التمائم (تعويذونه)	۹۹
۳۸	التبرك (بركت حاصلول)	۱۰۱
۳۹	د اسبابو په باب له مهمي قاعدې	۱۰۲
۴۰	توسل (وسيله نيول)	۱۰۸
۴۱	د غير الله لپاره ذبحه (حلالكه) كول	۱۱۰
۴۲	النذر لغير الله (د الله تعالى څخه غير د بل چا لپاره منخته كول)	۱۱۳
۴۳	الاستعانة (كومك غوښتل) الاستغاثة (پرياد رسي طلب كول) الاستعاذة (پناه غوښتل):	۱۱۵
۴۴	الشفاعة (سفارش)	۱۱۷
۴۵	د قبرونو زيارت كول	۱۲۰
۴۶	سحر (جادو)	۱۲۲

م	عنوان	مخ
۴۷	کهانت او عرافة	۱۲۲
۴۸	الطیرة (بدپالي نیول)	۱۲۹
۴۹	تنجیم (د ستورو علم زده کول، او یا د ستورو د تأثیر کولو عقیده لرل)	۱۳۴
۵۰	الاستسقاء بالأنواء (د باران نسبت ستورو ته کول)	۱۳۷
۵۱	ریاء (ځان ښودنه)	۱۴۰
۵۲	کله چې یو عمل سره ریاء کاري یو ځای شي	۱۴۳
۵۳	په عبادت کولو باندي د دنیا اراده کول	۱۴۷
۵۴	د الله تعالی څخه غیر په بل چا باندي قسم کول	۱۴۹
۵۵	دالله تعالی او د هغه د مخلوقاتو څخه د یو مخلوق تر منځ په حرف د (واو) سره اشتراك راوستل	۱۵۲
۵۶	د "لو" (که چیري) کلمه	۱۵۵

م	عنوان	مخ
۵۷	سب الدهر (زماني ته کنځلي کول)	۱۵۸
۵۸	په الفاظو کښي دوه فائدمندي قاعدي:	۱۶۰
۵۹	بدعت	۱۶۱
۶۰	توحيد ته دعوت (بلنه)	۱۷۰
۶۱	د توحيد او عقيدي مهم کتابونه	۱۷۳
۶۲	خاتمه	۱۷۷
۶۳	فهرس الموضوعات	۱۷۸

***

For more ebooks; Visit Aghalibrary.com

The Digital Library